

**БҮСЧИЛСЭН ХӨГЖИЛ, ОРОН НУТАГ (СУМД)-ИЙН ДЭД БҮТЭЦ
БОЛОН ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ЗАРИМ НЭР ТӨРЛИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН
ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЭЛ, ЛАВЛАГАА**

*Ц.Норовдондог (Ph.D, Г.Билгээ,
Д.Жигваагүнсэл, Ц.Элбэгзаяа*

АГУУЛГА

**Бүлэг нэг. БҮСЧИЛСЭН ХӨГЖИЛ, ОРОН НУТАГ (СУМД)-ИЙН ДЭД БҮТЦИЙН
ХӨГЖЛИЙН ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЭЛ, ЛАВЛАГАА**

- 1.1. Бүсчилсэн хөгжил, орон нутаг (сумд)-ийн дэд бүтцийн хөгжлийн талаарх бодлогын баримт бичиг, судалгааны жагсаалт**
 - Бодлогын баримт бичиг
 - УИХ-ын Тамгын газрын Судалгаа, мэдээлэл, лавлагааны албанаас гүйцэтгэсэн судалгааны тайлан
 - Бусад байгууллагуудын гүйцэтгэсэн судалгааны тайлан
 - Илтгэл, мэдээлэл
- 1.2. Монгол Улсын Засгийн газраас баримталж буй бүсчилсэн хөгжил, орон нутгийн дэд бүтцийн хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт**
 - 1.2.1. Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал
 - 1.2.2. Засгийн газрын мөрийн хөтөлбөр (2016-2020)
- 1.3. Орон нутаг (сумд)-ийн дэд бүтцийн хөрөнгө оруулалт, төлөвлөлт, гүйцэтгэлийн статистик мэдээлэл**
 - 1.3.1. Монгол Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2018 онд санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээ, барилга байгууламжийн жагсаалт (Зам, тээврийн хөгжлийн сайдын багц)
 - 1.3.2. 2018 оноос өмнө барьж ашиглалтанд оруулсан дэд бүтэц, инженерийн байгууламжийн статистик мэдээлэл (аймаг, сумаар)
 - 1.3.3. 2015-2017 онуудад барьж ашиглалтанд оруулсан зам барилгын объектууд
 - 1.3.4. ЗТХЯ-аас хэрэгжүүлж буй авто зам, ложистикийн төслүүд

Бүлэг хоёр. ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ЗАРИМ НЭР ТӨРЛИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЭЛ, ЛАВЛАГАА

- 2.1. Сүү үйлдвэрлэлийн салбарын статистик мэдээ**
 - 2.1.1. Сүү үйлдвэрлэлийн салбарын танилцуулга
 - 2.1.2. Сүүний боловсруулах үйлдвэрлэлийн салбарт хэрэгжүүлсэн томоохон арга хэмжээ
 - 2.1.3. Сүү, сүүн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн статистик мэдээ (аймгаар, 2015-2017)
 - 2.1.4. Сүү үйлдвэрлэлийн статистик мэдээ (өрх, аж ахуйн нэгж байгууллагаар, 2015-2017)
- 2.2. Хураасан төмс, хүнсний ногоо, үр тарианы статистик мэдээ**
 - 2.2.1. Хураасан төмс, хүнсний ногооны статистик мэдээ (аймгаар, 2013-2017)
 - 2.2.2. Хураасан үр тариа, улаан буудайн статистик мэдээ (бүс, аймаг, 2013-2017)
 - 2.2.3. Хураасан нийт ургацын статистик мэдээ (ургамлын төрлөөр, 2010-2017)
 - 2.2.4. 2015-2017 оны ургац хураалт, оролцсон ААНБ, өрхийн статистик мэдээ (аймаг, өрх, аж ахуйн нэгж байгууллагаар, 2015-2017)

Нэг. БҮСЧИЛСЭН ХӨГЖИЛ, ОРОН НУТАГ (СУМД)-ИЙН ДЭД БҮТЦИЙН ХӨГЖЛИЙН ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЭЛ, ЛАВЛАГАА

1.1.БҮСЧИЛСЭН ХӨГЖИЛ, ОРОН НУТАГ (СУМД)-ИЙН ДЭД БҮТЦИЙН ХӨГЖЛИЙН ТАЛААРХ БОДЛОГЫН БАРИМТ БИЧИГ, СУДАЛГААНЫ ЖАГСААЛТ

Бодлогын баримт бичиг

Д/д	Бодлогын баримт бичиг	Баталсан субъект, огноо, шийдвэрийн дугаар
1.	Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал	УИХ-ын 2001.06.14-ний өдрийн 57-р тогтоол
2.	Монгол Улсын бүсүүдийн хөгжлийн дунд хугацааны стратеги	УИХ-ын 2003.06.12-ны өдрийн 24-р тогтоол
3.	Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030	УИХ-ын 2016.02.05-ны өдрийн 19-р тогтоол
4.	Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл хөгжлийн ажиллагааны хөтөлбөр	УИХ-ын 2016.09.09-ний өдрийн 45-р тогтоол
5.	Монгол улсын нийгэм, эдийн засгийг 2018 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл	УИХ-ын 2017.05.31-ний өдрийн 42-р тогтоол
6.	Орон нутагт үйлдвэрлэл хөгжүүлэх чиглэл	Засгийн газрын 2009.06.10-ны өдрийн 178-р тогтоол
7.	“Сумын төвийн шинэчлэл” төслийн хүрээнд хийх ажлын жагсаалт	Засгийн газрын 2015.06.29-ний өдрийн 265-р тогтоол
8.	Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл хөгжлийн ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө	Засгийн газрын 2016.09.09-ний өдрийн 121-р тогтоол

Эх сурвалж: www.legal.info.mn

УИХ-ын Тамгын газрын Судалгаа, мэдээлэл, лавлагааны албанаас гүйцэтгэсэн судалгааны тайлан

1. Монгол Улсын бүс нутгийн хөгжлийн өнөөгийн байдал, бүсийн нэмэгдэлд хамаарагдах “бичил бүс” тогтоох судалгаа, бусад орны туршлага, СТ-09/102, Судалгааны эмхэтгэл-1;
2. Монгол Улсын эдийн засгийн хөгжилд ХАА-н салбарын гүйцэтгэсэн үүрэг, СТ-10/210, Судалгааны эмхэтгэл-7;
3. Аймаг хотуудын үүсэл хөгжлийн талаар лавлагаа, мэдээлэл, СТ-10/411, Судалгааны эмхэтгэл-4;
4. Орон нутгийн хөгжлийн шалгуур үзүүлэлт, бүсчлэн хөгжүүлэх шаардлага, бусад орны туршлага харьцуулсан судалгаа, СТ-10/205, Судалгааны эмхэтгэл-3;
5. Монгол Улсын баруун бүсийн хөгжлийн хөтөлбөрт хийсэн дүн шинжилгээ, СТ-11/508;
6. “Алслагдсан бүс” нутгийн шалгуур үзүүлэлт, тэдэнд олгодог хөнгөлөлт, нэмэгдлийн талаарх судалгаа, СТ-11/220, Судалгааны эмхэтгэл-9;
7. Дэлхийн улс орнуудын бүсчилсэн хөгжлийн бодлого, бүс нутгуудад хуваах шалгуур үзүүлэлт, бусад орны туршлага, СТ-13/417, Судалгааны эмхэтгэл-16;
8. Монгол улсын бүсийн нэмэгдэл олгож ирсэн байдал, гадаадын зарим орны бүсийн нэмэгдэл олгодог туршлага, СТ-14/404, Судалгааны эмхэтгэл-16;
9. Хээлтэгч эх малын тоо, тэдгээрээс авах сүү, сүүн бүтээгдэхүүнтэй холбоотой лавлагаа мэдээлэл, СТ-14/414.

Бусад байгууллагуудын гүйцэтгэсэн судалгааны тайлан

1. Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн нэгдсэн судалгаа. Эцсийн дэлгэрэнгүй тайлан. Японы Олон Улсын Хамтын Ажиллагааны Байгууллага (ЖАЙКА), Алмек корпораци ЭКСИ - Идеа ХХК. 2016 он 11 дүгээр сар.

Эх сурвалж: http://open_jicareport.jica.go.jp/pdf/12283339_01.pdf;

2. Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн зарим асуудлууд. Дэлхийн банкны бодлогын мэдэгдэл. 2005 оны 8 дугаар сар.

Эх сурвалж: https://forum.mn/res_mat/Mongolia_Regional_Development.pdf;

Илтгэл, мэдээлэл

1. “Орон нутаг бүсийн хөгжил, ХАА хөгжлийн бодлого, төлөвшин хөгжих хандлага”. Б.Энхтүвшин (ХЧМЗ Тэргүүн, ХБНГУ), Т.Болдгэрэл (Төвд агентур, ХБНГУ). 2017.

Эх сурвалж: http://md-forum.eu/mon/wp-content/uploads/2017/04/enkhtuvshin_b.pdf;

2. “Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн бодлого”. А.Мөнхболд Ph.D (Үндэсний хөгжлийн газрын Судалгаа шинжилгээний албаны дарга). 2017.05.31.

Эх сурвалж: <http://nda.gov.mn/backend/f/u4Vep9HNkX.pdf>.

1.2.МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРААС БАРИМТАЛЖ БУЙ БҮСЧИЛСЭН ХӨГЖИЛ, ОРОН НУТГИЙН ДЭД БҮТЦИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО, ТӨЛӨВЛӨЛТ

1.2.1.Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал

Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалын 4.3-т Монгол Улсын эдийн засгийн бүс бүрд хамаарах аймгуудын ерөнхий хуваарийг дараах байдлаар тогтоож, хөгжлийн тухайн үеийн нөхцөл байдалтай уялдуулан уг хуваарийг уян хатан өөрчилж байхаар заасан байна.

1. баруун бүсэд: Баян-Өлгий, Говь-Алтай, Завхан, Увс, Ховд;
2. хангайн бүсэд: Архангай, Баянхонгор, Булган, Орхон, Өвөрхангай, Хөвсгөл;
3. 3.төвийн бүсэд: Говь-Сүмбэр, Дархан-Уул, Дорноговь, Дундговь, Өмнөговь, Сэлэнгэ, Төв;
4. зүүн бүсэд: Дорнод, Сүхбаатар, Хэнтий.
5. Улаанбаатарын бүсэд: нийслэл хот, түүний дүүргүүдийн нутаг дэвсгэр, хот орчмын бүсийн дагуул хотууд тус тус орно.

Мөн үзэл баримтлалын 4.4-д Монгол Улсын аймгууд нь байгаль орчны даац, хүн, малын байршил, эдийн засаг, нийгмийн зорилтоороо харьцангуй ойролцоо шинж төлөвтэйг харгалзан эдийн засгийн бүсүүдэд аж ахуйн дараах салбарыг нийтлэг байдлаар хөгжүүлэхээр тусгасан байна. Үүнд:

1. мал аж ахуй;
2. хөнгөн, хүнсний үйлдвэр;
3. уул уурхайн олборлох, боловсруулах үйлдвэр;
4. барилга, барилгын материалын үйлдвэр;
5. оюуны багтаамж ихтэй үйлдвэрлэл, үйлчилгээ;
6. аялал жуулчлал, амралт, рашаан сувилал;
7. үйлдвэрлэл, нийгмийн үйлчилгээний дэд бүтцийн салбарууд;
8. зах зээлийн дэд бүтцийн бүрдэл хэсгүүд.

Бүсүүдийн байгаль, түүхий эдийн нөөц, оюуны чадавхыг харгалзан баруун бүсэд: бэлчээрийн мал аж ахуй, усалгаатай тариалан, жижиг, дунд боловсруулах үйлдвэрийг; хангайн бүсэд: бэлчээрийн мал аж ахуй, газар тариалан, аялал жуулчлал, амралт, сувилал, жижиг дунд үйлдвэр, уул уурхайн олборлох, боловсруулах үйлдвэр; мод боловсруулах үйлдвэрийг; төвийн бүсэд: бэлчээрийн болон эрчимжсэн мал аж ахуй, газар тариалан, уул уурхайн олборлох, боловсруулах үйлдвэр, жижиг, дунд үйлдвэр, аялал жуулчлал, амралт сувиллын үйлчилгээ, оюуны багтаамж ихтэй бусад үйлдвэрлэл, үйлчилгээ; зүүн бүсэд: уул уурхайн олборлох, боловсруулах үйлдвэр, эрчимжсэн газар тариалан, мал аж ахуй, жижиг, дунд үйлдвэр, аялал жуулчлалыг; Улаанбаатарын бүсэд: оюуны багтаамж ихтэй бүх төрлийн үйлдвэр, үйлчилгээ, олон улсын банк санхүүгийн сүлжээг тус тус тэргүүлэх чиглэл болгон хөгжүүлэхээр “Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал батлах тухай” Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалын 4.4-д заасан байна.

1.2.2.Засгийн газрын мөрийн хөтөлбөр

Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл хөгжлийн ажиллагааны хөтөлбөрт “Улсын Их Хурлын ээлжит 7 дахь удаагийн сонгуулийн үр дүнд шинээр байгуулагдсан Монгол Улсын Засгийн газар нь Монгол Улсын Тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030, 2016 оны Улсын Их Хурлын сонгуульд оролцсон Монгол Ардын Намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр, иргэний нийгмийн байгууллагууд, иргэд сонгогчдын санал, олон улсын гэрээ хэлэлцээрүүдэд үндэслэн 2016-2020 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны хөтөлбөрөө” тодорхойлсон байна.

Хөтөлбөрт дэд бүтцийн салбарын хүрээнд авч хэрэгжүүлэхээр дараах арга хэмжээг тусгасан байна. Үүнд:

Барилга, хот байгуулалтын чиглэлээр:

Иргэдийн эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөлийг хангасан хот, суурин газрыг төлөвлөж, байгаль орчин, хүний эрүүл мэндийн шаардлагад нийцсэн барилгын

үйлдвэрлэлийг дэмжиж, аюулгүй, хүртээмжтэй орон сууцаар хангах төрийн бодлогыг боловсруулан хэрэгжүүлнэ.

2.80.Ипотекийн зээлийн нөхцөлийг хөнгөвчилж, зээлийн хөтөлбөрийг олон хувилбарт хэлбэрээр хэрэгжүүлэх бодлого баримталж, зээлийн цар хүрээ, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

2.81.Хүн амын орон сууцны хэрэгцээг хангах зорилгоор нэгдсэн бодлого боловсруулж, “Хямд өртөгтэй орон сууц” үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

2.82.Норм, нормативын баримт бичгийн тогтолцоог олон улсын жишигт нийцүүлэн шинэчилж, олон улсын норм, нормативын баримт бичгийг хэрэглэх орчинг бүрдүүлнэ.

2.83.Монгол Улсын хүн амын нутагшилт, суурьшлын хөгжлийн ерөнхий төслийг бүс нутаг, бүлэг суурингийн тогтолцоог оновчтой тогтоох чиглэлээр үе шаттайгаар боловсруулна.

2.84.Газрын нэгдсэн бодлого, тогтолцоог бүрдүүлж, газар ашиглах, эзэмших, өмчлөх эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгоно.

2.85.Монгол Улсын нутаг дэвсгэрийг бүрэн зурагжуулах, шинэчлэх, геодезийн нэгдсэн сүлжээг бий болгох замаар орон зайн өгөгдөл, мэдээллийг нийтийн хэрэглээнд нэвтрүүлнэ.

2.86.Улаанбаатар хотыг хөгжүүлэх эрх зүйн орчинг бүрдүүлнэ.

2.87.Улаанбаатар хотыг хөгжүүлэх ерөнхий төлөвлөгөөтэй уялдуулан “Гудамж”, “Дугуйн зам” дэд хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлнэ.

2.88.Улаанбаатар хот, аймгийн төвүүдийн ногоон байгууламжийг 3 дахин нэмэгдүүлэх бодлого баримтална.

2.89.Улаанбаатар хот болон томоохон хотуудыг дахин төлөвлөж, хөгжүүлэх бодлогын хүрээнд барилга байгууламжийг шинэчлэх, гэр хорооллын дахин төлөвлөлтийн төсөл, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, агаарын бохирдлыг бууруулах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.90.Хот, суурин газруудад шинээр баригдах орон сууцны хорооллын инженерийн хангамжийн шугам сүлжээний техникийн шийдлийг хонгилын системээр төлөвлөн, үе шаттай хэрэгжүүлнэ.

2.91.Барилга байгууламжийн өөрийн өртгийг бууруулах, барилгын үйлдвэрлэлийн хугацааг уртасгах, барилгын жинг хөнгөрүүлэх, дулаан алдагдлыг бууруулах, галд тэсвэрлэлтийг сайжруулахад чиглэсэн барилгын материалын үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх бодлого боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

2.92.Хот, суурин газруудын газар хөдлөлтийн үйлчлэлийн давтамж, эрчмийг шинэчлэн тогтоож, барилга байгууламжийн төлөвлөлтөд тусгах, ашиглагдаж байгаа барилга байгууламжуудын бат бэх, найдвартай байдлыг сайжруулах арга хэмжээг төлөвлөж, үе шаттай хэрэгжүүлнэ.

2.93.Нийтийн аж ахуйн талаар төрөөс баримтлах нэгдсэн бодлогыг хот, суурин газрын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөтэй уялдуулан боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

2.94.Улаанбаатар хотод шинээр төлөвлөж байгаа орон сууцны хорооллын унд-ахуйн хэрэглээний цэвэр усыг тусад нь төлөвлөх, гарсан бохир усыг саарал усны стандартын шаардлагад нийцүүлэн дахин боловсруулж, ариутгах татуургын системд технологийн зориулалтаар болон ногоон байгууламжийн усалгаанд ашиглах зэрэг техникийн шийдлийг зураг төсөлд тусгаж, хэрэгжүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.

2.95.Хот, суурин газрын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөтэй уялдуулан гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалтаар Улаанбаатар хот болон бусад томоохон хот, суурин газрын цэвэрлэх байгууламжийг үе шаттай шинэчлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.

2.96.Цэвэрлэх байгууламжаар цэвэрлэсэн ус болон хөрсний усыг үйлдвэрийн технологийн хэрэгцээнд ашиглах боломжийг бүрдүүлнэ.

2.97.Утасгүй интернетийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, амралт, зугаалгын бүс, номын санд ашиглах боломжийг бүрдүүлнэ.

2.98.Улаанбаатар хотын цэвэр усны хангамжийг сайжруулах ажлын хүрээнд Туул, Сэлбэ, Дунд голын урсацыг нэмэгдүүлж, эргийн дагуу олон нийтийн соёл, амралтад зориулсан тохилог орчныг бүрдүүлнэ.

2.99.Улаанбаатар хотын орон сууцны хороолол, нийтийн үйлчилгээний төвүүдийн дэргэд газар доорх болон давхар зогсоол барьж, авто зогсоолыг хоёр дахин нэмэгдүүлнэ.

2.100.Улаанбаатар хотын Сэлбэ, Баянхошуу дэд төвүүдийн инженерийн шугам сүлжээг барьж байгуулах ажлыг дуусгана.

Эрчим хүчний салбарын чиглэлээр:

Улс орны эдийн засгийн аюулгүй байдлын үндэс болсон эрчим хүчний тогтвортой, найдвартай ажиллагааг бүрэн хангаж, экспортын чадамжтай болох нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.101.Улс орны эдийн засгийн аюулгүй байдал, тогтвортой хөгжлийн үндэс болсон суурь салбарын тасралтгүй, найдвартай ажиллагааг хангах зорилгоор ашиглалтад байгаа цахилгаан станцуудын хүчин чадлыг өргөтгөх, шинэчлэх ажлыг хэрэгжүүлнэ. /Чойбалсангийн ДЦС, Улаанбаатарын Гуравдугаар ДЦС/

2.102.Монгол Улсын эрчим хүчний хангамжийн найдвартай байдал, өсөн нэмэгдэж байгаа хэрэглээг бүрэн хангах шинэ эх үүсвэрийг барих, Өмнөд говийн уул уурхайн цахилгааны хэрэглээг хангах Тавантолгойн уурхайн нүүрсээр ажиллах цахилгаан станцыг барих асуудлуудыг шийдвэрлэнэ.

2.103.Шивээ-Овоо, Тэвшийн говь болон бусад нүүрсний ордыг түшиглэн экспортын зориулалттай том чадлын цахилгаан станц, тогтмол гүйдлийн цахилгаан дамжуулах шугам барих төслийг эхлүүлнэ.

2.104.Сэргээгдэх эрчим хүчний үйлдвэрлэлийг зохистой харьцаагаар хөгжүүлж, Эгийн голын усан цахилгаан станц барих ажлыг эхлүүлнэ.

2.105.Бүс нутгийн эрчим хүчний систем, хүнд үйлдвэрүүд, том хэрэглэгчид, эрчим хүчний эх үүсвэрүүдийг холбосон цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцыг барьж, эрчим хүчний нэгдсэн систем байгуулах ажлыг үргэлжлүүлнэ.

2.106.Аймгийн төвүүд болон томоохон хот, суурин газарт дулааны станц, шугам сүлжээг шинээр барих, өргөтгөх, эрчим хүчээр бүрэн хангах ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.

2.107.Сумын төвүүдийг төвлөрсөн цахилгаан системд бүрэн холбож дуусган сэргээгдэх эрчим хүч болон цэвэр технологид суурилсан төвлөрсөн инженерийн байгууламж буюу дулаан хангамж, цэвэр бохир усны сүлжээтэй болгох ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.

2.108.Эрчим хүчний хэмнэлт, үр ашгийг дээшлүүлэх, алдагдлыг бууруулах, инновацийн түвшний шинэ техник технологи нэвтрүүлэх чиглэлээр тодорхой арга хэмжээ, төсөл хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

2.109.Дулаан, цахилгааны үнийг тогтвортой байлгана.

2.110.Метан хийг ашиглах боломжит нөөцийг бүрдүүлэх судалгааг эрчимжүүлэх, хийн хангамжийг хөгжүүлэх эрх зүй, дэд бүтцийн орчныг бүрдүүлэх, нүүрснээс хийн цэвэр түлш гарган авах үйлдвэр барих төслийг эхлүүлнэ.

Зам тээврийн салбарын чиглэлээр:

Эдийн засгийн өсөлтийг дэмжсэн, нийгмийн хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн, аюулгүй, ая тухтай үйлчилгээ үзүүлэх зам, тээвэр, ложистикийн сүлжээг өргөжүүлэн хөгжүүлнэ.

2.111.Олон улс, хот хоорондын болон орон нутгийн чанартай авто замын сүлжээн дэх хатуу хучилттай авто замын сүлжээг өргөтгөж, бүх аймгийн төвийг нийслэл хоттой

хатуу хучилттай авто замаар холбож дуусгах, Мянганы замын хэвтээ тэнхлэгийн хэсгийг үргэлжлүүлнэ.

2.112. “Тавантолгой-Гашуун сухайт”, “Хөөт-Бичигт” чиглэлийн төмөр замыг барьж ашиглалтад оруулна.

2.113. “Тавантолгой-Гашуун сухайт” чиглэлийн төмөр замаас Оюутолгойн салбар төмөр зам, “Шивээ хүрэн-Сэхэ” чиглэлийн боомтын төмөр замыг барьж дуусгана.

2.114. “Зүүнбаян-Ханги” чиглэлийн төмөр замын барилгын ажлыг эхлүүлнэ.

2.115. Улаанбаатар төмөр замын техникийн шинэчлэлт хийж нэвтрүүлэх чадварыг нэмэгдүүлж, “Богд Хан” төмөр замыг барьж байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.

2.116. “Эрдэнэт-Овоот” чиглэлийн төмөр замыг барьж байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.

2.117. Үндэсний болон олон улсын тээвэр, ложистикийн сүлжээг хөгжүүлж, “Хөшиг”-ийн хөндийд холимог тээвэр ложистикийн төв байгуулна.

2.118. Төрөөс агаарын тээврийн салбарт баримтлах бодлогод тулгуурлан орон нутгийн болон олон улсын нислэгийн тоог нэмэгдүүлэх, өрсөлдөөнийг дэмжих замаар тус салбарт үнэ тарифыг бууруулна.

2.119. Жижиг нисэх онгоц, нисдэг тэрэгний зах зээлийг хөгжүүлж, гамшгаас хамгаалах, хүнс, хөдөө аж ахуй, эрүүл мэндийн түргэн тусламжийн үйлчилгээ, иргэний агаарын тээвэр, аялал жуулчлалын чиглэлээр ашиглана.

2.220. Тээврийн салбарын олон улсын хамтын ажиллагааг хөгжүүлж, бүс нутгийн дэд бүтэц, тээврийн интеграцид нэгдэн орох замаар дамжин өнгөрөх тээврийг хөгжүүлнэ.

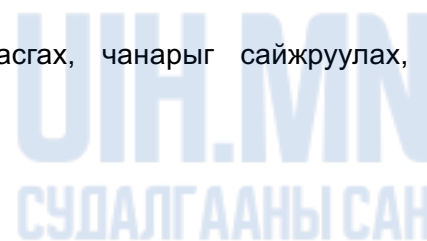
2.221. Далайн тээвэр, хөлөг онгоцны бүртгэлийн үйл ажиллагааг өргөжүүлж, дотоодын гол, мөрөн нууруудад байгаль орчинд ээлтэй аялал жуулчлалын аюулгүй усан замын тээврийг хөгжүүлнэ.

2.222. Эрэлтэд нийцсэн, хүрээлэн байгаа орчинд ээлтэй тээврийн ухаалаг систем нэвтрүүлнэ.

2.223. Улаанбаатар хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөтэй уялдуулан автозамын сүлжээг сайжруулах зорилгоор Баянзүрх, Яармаг, Сонсголонгийн гүүр болон Улаанбаатар-Налайх чиглэлийн автозамыг шинээр барина.

2.224. Улаанбаатар хотын автозамын ачааллыг бууруулах, түгжрэлийг багасгах зорилгоор гүүрэн гарцуудыг шинээр байгуулан, тусгай замын автобус /BRT/-ыг нийтийн тээврийн үйлчилгээнд шинээр нэвтрүүлнэ.

2.225. Автозамын засвар арчлалтын хугацааг уртасгах, чанарыг сайжруулах, хөрөнгийн эх үүсвэрийг үе шаттай нэмэгдүүлнэ.

1.3.ОРОН НУТАГ (СУМД)-ИЙН ДЭД БҮТЦИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ, ТӨЛӨВЛӨЛТ, ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН СТАТИСТИК МЭДЭЭЛЭЛ

1.3.1.МОНГОЛ УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨӨР 2018 ОНД САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭ, БАРИЛГА БАЙГУУЛАМЖИЙН ЖАГСААЛТ²⁴⁸ (ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ХӨГЖЛИЙН САЙДЫН БАГЦ)

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	2018 оны өргөн барьсан төсөл		Шинэ		2017 оноос шилжсэн /Тод-2/		Бусад	
		Төсөвт өртөг	Санхүүжих дүн	Төсөвт өртөг	Санхүүжих дүн	Төсөвт өртөг	Санхүүжих дүн	Төсөвт өртөг	Санхүүжих дүн
XIV	ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ХӨГЖЛИЙН САЙД	337,364.4	73,665.9	102,377.9	49,938.7	235,044.5	23,727.2		
XIV.1	Авто зам	213,490.2	62,665.9	101,377.9	48,938.7	112,170.3	13,727.2		
XIV.1.1	I.Хөрөнгө оруулалт	168,973.6	35,275.5	64,361.3	24,048.3	104,670.3	11,227.2		
	<i>Шилжих</i>	<i>104,612.3</i>	<i>11,227.2</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>104,670.3</i>	<i>11,227.2</i>		
XIV.1.1.1	Азийн хөгжлийн банкны зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжих Баруун бүсийн босоо тэнхлэгийн авто зам төслийн Өлгий-Ховд чиглэлийн авто замын үргэлжлэл хатуу хучилттай авто зам 189.7 км /Ховд/	15,000.0	1,678.9			15,000.0	1,678.9		
XIV.1.1.2	Азийн хөгжлийн банкны хөнгөлөлттэй зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжих Баруун бүсийн босоо тэнхлэгийн авто зам төслийн 103.3 км хатуу хучилттай авто зам /Ховд/	31,460.0	1,500.0			31,460.0	1,500.0		
XIV.1.1.3	Азийн хөгжлийн банкны хөрөнгөөр хэрэгжих Бүс нутгийн логикийн төвийг хөгжүүлэх төсөл /Дорноговь, Замын-Үүд сум/	16,335.0	1,271.9			16,335.0	1,271.9		
XIV.1.1.4	Аймгийн төвийн хатуу хучилттай авто замын шинэчлэлт, 4.5 км /Баян-Өлгий, Өлгий сум/	2,253.8	953.8			2,253.8	953.8		
XIV.1.1.5	Аймгийн төвийн хатуу хучилттай авто замын шинэчлэлт, 4.312 км /Ховд, Жаргалант сум/	2,529.5	1,529.5			2,529.5	1,529.5		
XIV.1.1.6	Гудамж төслийн хяналтын зөвлөх үйлчилгээ /Улаанбаатар/	13,879.9	321.1			13,879.9	321.1		
XIV.1.1.7	Багануур-Улаанбаатар-Дархан а0401-Дархан чиглэлийн авто зам	5,100.0	222.0			5,100.0	222.0		
XIV.1.1.8	Хорооллын доторх зам, тохижилт /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг/	3,121.7	1,000.0			3,121.7	1,000.0		
XIV.1.1.9	Дарь-Эх цогцолборын авто замын ажил /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 21 дүгээр хороо/	592.0	142.0			650.0	142.0		
XIV.1.1.10	Ханх-Монд чиглэлийн 23 км хатуу хучилттай авто зам /Хөвсгөл, Ханх сум/	14,340.4	2,608.0			14,340.4	2,608.0		
	<i>Шинэ</i>	<i>64,361.3</i>	<i>24,048.3</i>	<i>64,361.3</i>	<i>24,048.3</i>	<i>-</i>	<i>-</i>		
XIV.1.1.11	Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын хөнгөлөлттэй зээлээр хэрэгжих Гачууртын уулзвараас Налайх-Чойрын уулзвар хүртэлх 20.9 км авто зам барих төслийн монголын талын хөрөнгө /Улаанбаатар/	4,843.6	1,433.5	4,843.6	1,433.5				

²⁴⁸ Монгол Улсын 2018 оны нэгдсэн төсвийн тухай хууль

XIV.1.1.12	Дөмөг захын уулзвараас 6 дугаар хороолол хүртэлх авто замын өргөтгөл, 2.1 км /Орхон, Баян-Өндөр сум/	3,000.0	1,500.0	3,000.0	1,500.0			
XIV.1.1.13	Баянхонгор-Арвайхээр чиглэлийн авто замын огцом эргэлтийг өөрчлөх, хатуу хучилттай авто зам, 4.4 км /Баянхонгор, Өлзийт сум/	3,400.0	1,600.0	3,400.0	1,600.0			
XIV.1.1.14	Гэр бүл, ёслолын ордон хүртэлх авто замын гүүр, авто зогсоол /Улаанбаатар, Баянгол дүүрэг/	300.0	300.0	300.0	300.0			
XIV.1.1.15	Гурванбулаг-Хишиг-Өндөр чиглэлийн авто замын төгсгөлийн хатуу хучилттай авто зам, 22 км /Булган/	20,900.0	1,922.3	20,900.0	1,922.3			
XIV.1.1.16	Туул зөрлөг орчмын төмөр замын доорх автомашины нүхэн гарц /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 11 дүгээр хороо/	800.0	500.0	800.0	500.0			
XIV.1.1.17	Сумын төвийг Мянганы замтай холбох хатуу хучилттай авто зам /Дорнод, Баянтүмэн сум/	800.0	350.0	800.0	350.0			
XIV.1.1.18	23 дугаар байрын хойд талын автомашины зогсоол /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг, 5 дугаар хороо/	86.2	86.2	86.2	86.2			
XIV.1.1.19	Сумын төвийн 8 дугаар багийг 1 дүгээр багтай холбох авто замын нүхэн гарц /Дархан-Уул, Дархан сум/	2,000.0	1,000.0	2,000.0	1,000.0			
XIV.1.1.20	Наадамчдын замын уулзвараас Яармагийн автобусны шинэ эцсийн буудал хүртэлх хатуу хучилттай авто зам /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг/	1,096.3	1,096.3	1,096.3	1,096.3			
XIV.1.1.21	Сумын төвөөс 8 дугаар баг хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 1 км /Сэлэнгэ, Сүхбаатар сум/	300.0	300.0	300.0	300.0			
XIV.1.1.22	Сумын төвийн доторх хатуу хучилттай авто зам, 1.7 км /Архангай, Ихтамир сум/	2,000.0	1,000.0	2,000.0	1,000.0			
XIV.1.1.23	Ханын материал орчмын орон сууцны хорооллын доторх хатуу хучилттай авто зам, 0.93 км /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг, 6 дугаар хороо/	1,107.2	1,107.2	1,107.2	1,107.2			
XIV.1.1.24	Халуун усны байрнаас Их наран, Их нарангаас Буяны зам хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 1.2 км /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг/	1,488.1	988.1	1,488.1	988.1			
XIV.1.1.25	Баянбулагийн 2 дугаар гудамжнаас Мандал овооны 3 дугаар гудамж хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 1.5 км /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг/	1,404.7	904.7	1,404.7	904.7			
XIV.1.1.26	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто зам /Төв, Зуунмод сум/	1,000.0	500.0	1,000.0	500.0			
XIV.1.1.27	Зуунмод багийн 3.5 км, Баянхошуу багийн 2.5 км авто замын үлдэгдэл санхүүжилт /Төв, Зуунмод сум/	1,538.5	1,538.5	1,538.5	1,538.5			
XIV.1.1.28	Согоогийн голын төмөр бетон гүүр /Баян-Өлгий, Улаанхус сум/	1,600.0	800.0	1,600.0	800.0			
XIV.1.1.29	Чоно харайхын гүүр /Завхан, Дөрвөлжин сум/	20.0	20.0	20.0	20.0			
XIV.1.1.30	Туул голын Сонгинын төмөр бетон гүүр, 200 у/м /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг, 12 дугаар хороо/	4,000.0	1,000.0	4,000.0	1,000.0			
XIV.1.1.31	Нарийн голын модон гүүр /Баян-Өлгий, Толбо сум/	50.0	50.0	50.0	50.0			
XIV.1.1.32	Хойд голын модон гүүр /Баян-Өлгий, Толбо сум/	30.0	30.0	30.0	30.0			
XIV.1.1.33	Орхон голын гүүр /Сэлэнгэ, Орхонтуул сум/	500.0	500.0	500.0	500.0			
XIV.1.1.34	Бооржийн голын төмөр бетон гүүр /Ховд, Мөст сум/	800.0	300.0	800.0	300.0			

УИХ.МН
СУДАЛГААНЫ САН

XIV.1.1.35	Сумын төвийн төмөр бетон гүүр /Өвөрхангай, Хужирт сум/	400.0	400.0	400.0	400.0				
XIV.1.1.36	Мандалын голын төмөр бетон гүүр, 62 у/м /Баянхонгор, Галуут сум/	578.7	478.7	578.7	478.7				
XIV.1.1.37	Гашууны голын төмөр бетон гүүр, 72.0 у/м /Увс, Улаангом сум/	2,100.0	500.0	2,100.0	500.0				
XIV.1.1.38	Галын голын төмөр бетон гүүр, 36.7 у/м /Дорнод, Цагаан-Овоо сум/	767.8	767.8	767.8	767.8				
XIV.1.1.39	Намирын голын төмөр бетон гүүр, авто зам /Увс, Өмнөговь сум/	3,955.0	1,500.0	3,955.0	1,500.0				
XIV.1.1.40	Ширээгийн голын төмөр бетон гүүр, 90.9 у/м /Завхан, Цагаанхайрхан сум/	2,245.2	975.0	2,245.2	975.0				
XIV.1.1.41	Авто зам, гүүрийн барилга /Төв, Зуунмод сум, 2, 6 дугаар баг/	1,250.0	600.0	1,250.0	600.0				
XIV.1.2	II.Их засвар	44,516.6	27,390.5	37,016.6	24,890.5	7,500.0	2,500.0		
	<i>Шилжих</i>	<i>7,500.0</i>	<i>2,500.0</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>7,500.0</i>	<i>2,500.0</i>		
XIV.1.2.1	Жаргалтхаан-Чингис хот чиглэлийн 100 км авто замын их засвар /1 дүгээр ээлжийн 17км/ /Хэнтий/	7,500.0	2,500.0			7,500.0	2,500.0		
	<i>Шинэ</i>	<i>37,016.6</i>	<i>24,890.5</i>	<i>37,016.6</i>	<i>24,890.5</i>	<i>-</i>	<i>-</i>		
XIV.1.2.2	Улсын чанартай авто зам, гүүрийн засвар, арчлалт /улсын хэмжээнд/	16,000.0	16,000.0	16,000.0	16,000.0				
XIV.1.2.3	Аймгийн төвийн авто замын өргөтгөл, шинэчлэлт, 10.4 км /Баян-Өлгий, Өлгий сум/	8,000.0	3,000.0	8,000.0	3,000.0				
XIV.1.2.4	Хорооллын доторх авто замын засвар /Улаанбаатар, Баянгол дүүрэг, 4 дүгээр хороо, 2а, 3а байр/	1,000.0	1,000.0	1,000.0	1,000.0				
XIV.1.2.5	Дасгалын шороон замын засвар, шинэчлэлт, 5.7 км /Архангай, Тариат сум/	600.0	600.0	600.0	600.0				
XIV.1.2.6	Бага тойруугийн байруудын дундах авто зам болон явган хүний замын засвар /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг, 6 дугаар хороо/	80.0	80.0	80.0	80.0				
XIV.1.2.7	Хорооллын доторх авто замын засвар /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг, 5 дугаар хороо, 11, 14, 20, 30 дугаар байр/	605.8	605.8	605.8	605.8				
XIV.1.2.8	Хорооллын доторх авто замын засвар, 3 км /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 16 дугаар хороо/	1,500.0	800.0	1,500.0	800.0				
XIV.1.2.9	Хорооллын доторх авто замын засвар, 17 км /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг, 7, 8, 9, 10 дугаар хороо/	3,000.0	500.0	3,000.0	500.0				
XIV.1.2.10	Хорооллын доторх авто замын засвар, 3 км /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 19 дүгээр хороо/	1,000.0	500.0	1,000.0	500.0				
XIV.1.2.11	Хожуулын голын эх хүртэлх авто замын засвар, 90 км /Завхан, Тосонцэнгэл сум/	1,500.0	500.0	1,500.0	500.0				
XIV.1.2.12	Зуслангийн авто зам, давааны засвар /Баян-Өлгий, Толбо сум/	60.0	60.0	60.0	60.0				
XIV.1.2.13	Онон голын төмөр бетон гүүрийн засвар, 238.9 у/м /Хэнтий, Дадал сум/	2,426.1	500.0	2,426.1	500.0				
XIV.1.2.14	Хараа голын төмөр бетон гүүрийн засвар, 135 у/м /Дархан-Уул, Дархан сум/	1,144.7	644.7	1,144.7	644.7				
XIV.1.2.15	Ил гүүрийн засвар /Увс, Улаангом сум, Халиудай баг/	20.0	20.0	20.0	20.0				

XIV.1.2.16	Дунд голын гармын засвар /Увс, Улаангом сум/	30.0	30.0	30.0	30.0				
XIV.1.2.17	Хөндлөнгийн голын далангийн засвар /Увс, Улаангом сум/	50.0	50.0	50.0	50.0				
XIV.2	Тээвэр	123,374.2	10,500.0	500.0	500.0	122,874.2	10,000.0		
XIV.2.1	I.Хөрөнгө оруулалт	123,374.2	10,500.0	500.0	500.0	122,874.2	10,000.0		
	<i>Шилжих</i>	<i>122,874.2</i>	<i>10,000.0</i>	-	-	<i>122,874.2</i>	<i>10,000.0</i>		
XIV.2.1.1	Олон улсын шинэ нисэх буудал барихтай холбогдуулан монголын талын гүйцэтгэх төсөл, арга хэмжээ /Засгийн газрын 2015 оны 313 дугаар тогтоолын хүрээнд хийгдэх авто зам/ /Төв, Сэргэлэн сум/	122,874.2	10,000.0			122,874.2	10,000.0		
	<i>Шинэ</i>	<i>500.0</i>	<i>500.0</i>	<i>500.0</i>	<i>500.0</i>	-	-		
XIV.2.1.2	Дэглий цагаан нисэх онгоцны буудлын явгалах замын өргөтгөл /Увс, Улаангом сум/	500.0	500.0	500.0	500.0				
XIV.4	IV.Техник эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөв	500.0	500.0	500.0	500.0	-	-		
	<i>Шинэ</i>	<i>500.0</i>	<i>500.0</i>	<i>500.0</i>	<i>500.0</i>	-	-		
XIV.4.1	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто замын зураг төсөв /Төв, Заамар, Угтаалцайдам, Цээл сум/	500.0	500.0	500.0	500.0				

**1.3.2.2018 ОНООС ӨМНӨ БАРЬЖ АШИГЛАЛТАНД ОРУУЛСАН
ДЭД БҮТЭЦ, ИНЖЕНЕРИЙН БАЙГУУЛАМЖИЙН СТАТИСТИК МЭДЭЭЛЭЛ²⁴⁹**
(аймаг, сумаар)

АРХАНГАЙ																			
Мэдээлэл	Эрдэнэбулган	Батцэнгэл	Булган	Жаргалант	Ихтамир	Өгийнуур	Өлзийт	Өндөр-Улаан	Тариат	Төвшрүүлэх	Хайрхан	Хангай	Хашаат	Хотонт	Цахир	Цэнхэр	Цэцэрлэг	Чулуут	Эрдэнэмандал
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	35	3	0	0	6	0	6	0	6	0	4	0	0	0	0	4	0	0	0
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	36	8	7	7	10	11	8	7	7	7	11	7	8	9	7	8	8	8	10
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	2383	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	5812	1173	355	376	346	186	277	344	485	485	238	264	239	349	133	290	265	335	302
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	36	8	7	7	8	8	8	7	7	6	6	7	8	9	7	8	8	8	10
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	5812	313	355	376	346	186	277	344	485	485	238	264	239	349	133	290	265	1166	302
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	35	0	0	0	2	0	6	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	2383	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

БАЯН-ӨЛГИЙ														
Мэдээлэл	Алтай	Алтанцөгц	Баяннуур	Бугат	Булган	Буянт	Дэлүүн	Ногооннуур	Сагсай	Толбо	Улаанхус	Цэнгэл	Өлгий	
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	0	0	0	0	0	0	3	0	3	6	3	7	12	
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	10	9	13	8	11	8	12	17	15	8	14	17	56	
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	922	
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	336	247	574	317	243	210	388	551	383	290	566	814	7682	
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	4	7	0	6	0	6	3	11	5	6	3	8	28	
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	336	247	574	317	243	767	317	551	383	275	566	814	7682	
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16	
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1152	
Уурхайд идэгдсэн газар	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Сумын нийт газар нутгийн хэмжээ	3164	1786	2340	2049	4997	1845.6	5594.9	5222	3140	2975	6047.9	6463	4245	
Цэвэр ус хангамж, ариутгах шугам, сүлжээнд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1152	

²⁴⁹ Эх үүсвэр: Зам тээвэр, хөгжлийн яам

БАЯНХОНГОР																	
Мэдээлэл	Баацагаан	Баянбулаг	Баянговь	Баянлиг	Баян-Овоо	Баянхонгор	Баянцагаан	Богд	Бөмбөгөр	Бууцагаан	Гурванбулаг	Жаргалант	Жинст	Заг	Өлзийт	Шинэжинст	Эрдэнэцогт
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	0	0	0	6	0	3	3.6	4.2	4.8	5.4	6	6.6	7.2	7.8	8.4	9	9.6
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	15	8	12	8	22	17.2	18.6	20	21.4	22.8	24.2	25.6	27	28.4	29.8	31.2	32.6
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	39	0	19.5	23.4	27.3	31.2	35.1	39	42.9	46.8	50.7	54.6	58.5	62.4
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	113	87	466	410	211	413.1	465	516.9	568.8	620.7	672.6	724.5	776.4	828.3	880.2	932.1	984
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	6	6	5	6	14	12.2	13.8	15.4	17	18.6	20.2	21.8	23.4	25	26.6	28.2	29.8
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	114	87	466	410	211	412.7	464.4	516.1	567.8	619.5	671.2	722.9	774.6	826.3	878	929.7	981.4
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	0	0	0	6	0	3	3.6	4.2	4.8	5.4	6	6.6	7.2	7.8	8.4	9	9.6
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	39	0	19.5	23.4	27.3	31.2	35.1	39	42.9	46.8	50.7	54.6	58.5	62.4

БУЛГАН																
Мэдээлэл	Баян-Агт	Баяннуур	Бугат	Булган	Бүрэгхангай	Гурванбулаг	Дашинчилэн	Могод	Орхон	Рашаант	Сайхан	Сэлэнгэ	Тэшиг	Хангал	Хишиг-Өндөр	Хутаг-Өндөр
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	0	0	6	23	11	0	0	6	4	0	12	5	10	0	0	12
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	13	8	7	23	13	10	12	13	7	11	16	16	12	10	11	21
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	1	526	18	0	0	1	0	0	4	0	0	0	2	0
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	909	530	818	3567	934	948	875	843	1246	981	1111	1035	974	1469	1035	1516
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	0	6	6	23	11	9	12	10	6	10	15	16	12	10	10	20
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	909	530	818	3567	934	948	875	843	1246	981	1111	1035	974	1469	1035	1364
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	0	0	0	23	11	0	0	0	0	0	0	0	9	0	0	7
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	570	20	0	0	0	0	5	0	0	0	38	0	0

ГОВЬ-АЛТАЙ																		
Мэдээлэл	Алтай	Баян-Уул	Бигэр	Бугат	Дэлгэр	Дарви	Есөнбулаг	Жаргалан	Тайшир	Тонхил	Төгрөг	Халиун	Хөхморьт	Цогт	Цээл	Чандмань	Шарга	Эрдэнэ
Нутгийн удирдлагын ордоны барилгын чанар	1	1	1	3	5	3	2	2	1	3	2	3	3	1	2	2	1	1
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	0	0	0	0	0	10	24	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	8
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	8	9	9	7	7	10	30	9	8	8	10	7	8	19	8	8	7	10
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	0	0	49	1869	0	27	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	292	796	635	242	360	492	5340	503	474	313	212	82	257	399	350	272	132	192
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	6	8	9	7	6	10	30	9	8	8	10	7	8	19	8	8	7	10
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	292	796	183	242	360	492	5126	110	96	313	212	82	257	387	350	272	132	192
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	0	1	2	0	0	0	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	0	0	0	1709	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ГОВЬСҮМБЭР			
Мэдээлэл	Сүмбэр	Баянтал	Шивээговь
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	16	7	5
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	17	8	7
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	1585	115	235
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	3048	242	679
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	16	7	5
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	2820	205	911
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	16	7	5
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	1496	115	235

ДАРХАН-УУЛ				
Мэдээлэл	Дархан	Хонгор	Шарын гол	Орхон
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	81	15	11	9
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	81	16	14	10
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	14626	129	683	77
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	24377	1614	2168	962
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	81	15	13	9
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	24377	1614	2168	962
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	81	15	11	2
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	15845	581	1502	77

UIN.MN
СУДАЛГААНЫ САН

ДОРНОГОВЬ														
Мэдээлэл	Айраг	Алтанширээ	Даланжаргалан	Дэлгэрэх	Замын-Үүд	Иххэт	Мандах	Өргөн	Сайхандулаан	Сайншанд	Улаанбадрах	Хатанбулаг	Хөвсгөл	Эрдэнэ
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	10	0	0	0	5	8	0	7	0	46	0	0	0	0
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	10	9	8	8	30	8	13	8	7	59	7	7	8	10
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	493	0	0	0	5	7	0	0	0	46	0	0	0	40
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	751	107	235	98	4875	348	120	361	133	7195	126	198	136	464
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	10	8	8	8	11	8	0	7	7	47	7	7	8	10
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	751	8	7	7	11	7	0	100	100	47	504	100	100	100
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	10	0	0	0	11	8	0	7	0	47	0	0	0	7
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	493	0	0	0	11	7	0	0	0	47	0	0	0	67

ДОРНОД														
Мэдээлэл	Баянтүмэн	Баяндун	Баян-Уул	Булган	Гурванзагал	Дашбалбар	Матад	Сэргэлэн	Халхгол	Хөлөнбуйр	Хэрлэн	Цагаан-Овоо	Чойбалсан	Чулуунхороот
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	7	7	10	7	7	8	8	7	9	9	33	8	7	8
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5348	0	0	0
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	304	379	379	213	152	206	269	146	468	191	12525	312	400	223
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	0	6	8	7	6	7	6	6	6	6	3	7	6	7
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	838	918	213	152	206	269	146	468	191	12525	312	400	223
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	0	2	0	0	0	1	0	0	0	0	3	0	0	0
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4984	0	0	0

СУДАЛГААНЫ САН

ДУНДГОВЬ															
Мэдээлэл	Адаацаг	Баянжаргалан	Говь-Угтаал	Гурвансайхан	Дэлгэрхангай	Дэлгэрцогт	Дэрэн	Луус	Өлзийт	Өндөршил	Сайхан-Овоо	Сайнцагаан	Хулд	Цагаандэлгэр	Эрдэнэдалай
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	0	0	0	6	0	6	0	0	5	0	3	5	0	0	0
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	11	7	7	9	7	9	7	7	7	7	8	13	7	7	8
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	0	0	0	0	0	48	0	0	976	0	0	0
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	141	171	222	134	666	201	152	233	162	216	200	2789	200	115	399
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	10	6	6	6	6	6	6	6	5	4	3	6	6	6	6
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	141	171	222	134	283	201	152	233	162	216	200	2789	154	115	399
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	0	0	0	3	0	0	0	0	5	0	0	4	0	0	1
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	0	0	0	0	0	32	0	0	2510	0	0	0

ЗАВХАН																								
Мэдээлэл	Алдархаан	Асгат	Баянтэс	Баянхайрхан	Дөрвөлжин	Завханмандал	Идэр	Их-Уул	Нөмрөг	Отгон	Сантмаргац	Сонгино	Тосонцэнгэл	Түдэвтэй	Тэлмэн	Тэс	Улиастай	Ургамал	Цагаанхайрхан	Цагаанчулуут	Цэцэн-Уул	Шилүүстэй	Эрдэнэхайрхан	Яруу
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	5	13	5	0	0	0	0	0	0
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	7	7	7	7	7	7	7	9	7	7	7	7	9	7	7	7	14	7	7	7	7	7	7	7
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	33.3	0	20	44	1367	0	26	0	0	0	0	0
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	113	208	766	356	149	123	356	333	122	312	312	245	8837	416	682	892	4559	356	438	381	510	510	910	766
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	5	6	4	6	5	5	5	6	5	5	6	0	5	4	5	5	13	7	5	4	4	6	5	7
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	113	208	658	224	149	123	356	333	122	312	312	100	1200	416	910	892	4103	356	120	381	510	510	910	766
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	12	0	0	0	0	0	0	0
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15	0	0	151	1367	0	0	0	0	0	0	0

ОРХОН		
Мэдээлэл	Баян-Өндөр	Жаргалант
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	62	11
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	73	13
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	9030	33.4
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	27037	1153
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	73	12
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	27037	100
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	64	11
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	9030	66.8

ӨВӨРХАНГАЙ																		
Мэдээлэл	Арвайхээр	Баруунбаян-Улаан	Бат-Өлзий	Баян-Өндөр	Баянгол	Богд	Бүрд	Гучин-Ус	Есөнзүйл	Зүүнбаян-Улаан	Нарийнтээл	Өлзийт	Сант	Тарагт	Төгрөг	Хужирт	Хайрхандулаан	Хархорин
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	31	7	9	7	8	6	7	5	6	6	7	7	7	6	7	6	6	13
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	31	8	10	8	8	8	7	7	7	7	8	8	8	8	8	7	7	16
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	1330	7	2	0	28	27	5	4	0	33	2	0	10	0	17	8	5	80
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	8864	719	2193	1159	1158	1447	847	623	909	1261	1025	740	1032	1087	820	1950	1106	3785
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	31	7	10	7	8	6	7	5	6	6	8	6	7	6	7	6	6	16
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	7978	221	507	243	286	245	143	144	220	180	351	167	210	312	390	945	324	2638
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	31	0	0	0	0	6	0	0	0	2	0	0	7	0	0	0	0	12
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	1595	0	0	0	0	29	0	0	0	8	0	0	7	0	0	0	0	104

ӨМНӨГОВЬ														
Мэдээлэл	Баяндалай	Баян-Овоо	Булган	Гурвантэс	Даланзадгад	Мандал-Овоо	Манлай	Ноён	Номгон	Сэврэй	Ханбогд	Ханхонгор	Хүрмэн	Цогт-Овоо
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	6	6	7	8	54	8	8	6	7	8	5	6	6	8
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	7	7	8	11	65	8	10	7	8	8	13	7	7	8
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	53	19	4	180	1624	21	46	15	22	23	20	21	91	61
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	272	284	316	844	8023	263	229	182	201	245	1325	172	150	269
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	7	7	8	11	64	8	10	7	8	8	13	6	7	8
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	580	213	231	850	7145	173	353	193	232	243	1093	115	551	450
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	6	0	0	11	62	0	0	0	0	0	3	0	0	8
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	63	0	0	43	738	0	0	0	0	0	40	0	0	32

СҮХБААТАР													
Мэдээлэл	Асгат	Баруун-Урт	Баяндэлгэр	Дарьганга	Мөнххаан	Наран	Онгон	Сүхбаатар	Түвшинширээ	Түмэнцогт	Уулбаян	Халзан	Эрдэнэцагаан
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	0	40	0	6	0	7	11	9	0	10	0	4	0
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	8	40	8	11	10	10	13	9	7	13	8	7	14
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	2150	0	11	0	8	13	18	0	136	0	0	0
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	184	5187	447	404	547	204	509	314	183	323	287	161	832
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	8	40	8	11	10	10	13	9	7	13	8	7	14
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	184	5187	447	404	547	194	509	314	183	323	287	161	832
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	0	40	1	0	0	0	0	0	0	10	0	0	0
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	2090	47	0	0	0	0	0	0	136	24	0	0

СЭЛЭНГЭ																	
Мэдээлэл	Алтанбулаг	Баруунбүрэн	Баянгол	Ерөө	Жавхлант	Зүүнбүрэн	Мандал	Орхон	Орхонтүүл	Сант	Сайхан	Сүхбаатар	Түшиг	Хүдэр	Хушаат	Цагааннуур	Шаамар
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	9	6	7	4	0	7	29	0	11	6	15	29	0	0	0	9	11
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	10	7	8	11	7	8	32	7	11	7	15	32	11	9	8	9	11
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	159	0	72	201	10	11	1249	0	0	1	899	2092	0	0	0	1	0
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	1332	909	1616	1816	700	797	7199	753	1009	751	2653	5811	538	647	556	1319	1115
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	10	6	7	10	6	7	32	6	11	6	15	32	11	9	8	9	11
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	1305	909	1616	1336	700	797	7199	753	1009	469	1998	5811	425	647	556	1319	1115
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	8	4	7	3	0	0	28	0	11	5	15	30	0	6	0	9	3
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	160	0	72	201	8	0	1249	0	0	1	1698	1978	0	0	0	0	0

ТӨВ																											
Мэдээлэл	Алтанбулаг	Аргалант	Архуст	Батсүмбэр	Баян	Баяндэлгэр	Баянжаргалан	Баян-Өнжүүл	Баянхангай	Баянцагаан	Баянцогт	Баянчандмань	Борнуур	Бүрэн	Дэлгэрхаан	Жаргалант	Заамар	Зуунмод	Лүн	Мөнгөнморьт	Өндөрширээт	Сүмбэр	Сэргэлэн	Угтаал	Цээл	Эрдэнэ	Эрдэнэсант
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	0	8	0	3	0	0	0	9	8	0	0	5	7	8	8	12	12	34	11	1	7	7	6	6	7	0	8
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	9	8	7	13	9	8	9	9	8	7	7	11	10	8	8	14	13	36	12	8	7	7	7	7	7	9	8
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	76	0	0	0	23	0	0	0	99	0	44	10	0	0	364	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	296	270	229	762	426	283	185	232	287	115	290	496	438	176	204	732	444	1364	792	291	620	284	213	457	149	513	400
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	9	8	7	13	8	8	9	9	8	7	7	11	10	8	8	14	13	36	12	8	7	7	6	6	7	9	8
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	207	270	229	762	383	283	166	232	258	115	290	496	438	176	204	732	444	1295	310	291	97	255	213	457	149	513	400
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	0	7	1	1	0	0	1	8	6	2	0	8	2	8	0	9	8	34	8	0	5	7	6	1	0	0	8
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	270	0	0	0	0	0	23	0	0	0	248	0	44	0	0	0	364	2	0	0	0	0	0	0	0	0

УВС																			
Мэдээлэл	Баруунтуруун	Бөхмөрөн	Давст	Завхан	Зүүнговь	Зүүнхангай	Малчин	Наранбулаг	Өлгий	Өмнөговь	Өндөрхангай	Сагил	Тармалан	Тэс	Түргэн	Улаангом	Ховд	Хяргас	Цагаанхайрхан
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	6	7	8	0	0	7	0	8	0	0	12	0	10	10	0	29	0	0	0
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	10	9	8	8	8	8	7	8	11	11	13	7	12	14	11	39	8	8	8
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	4	0	4	0	0	2	0	3	0	0	3	0	2	5	0	1407	0	0	0
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	485	233	166	216	268	217	190	294	140	271	285	205	395	242	202	8406	250	227	263
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	10	9	8	7	8	7	7	8	10	10	12	6	12	14	10	39	7	8	7
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	439	223	166	230	268	217	190	294	288	271	287	205	395	143	202	7836	225	227	263
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	10	0	24	2	0	0
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1407	0	0	0

ХОВД																	
Мэдээлэл	Алтай	Булган	Дарви	Дөргөн	Дуут	Жаргалант	Зэрэг	Манхан	Мөнх-хайрхан	Мөст	Мянгад	Үенч	Ховд	Чандмань	Цэцэг	Эрдэнэ-бүрэн	Буянт
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	0	0	0	0	0	55	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	7	12	9	8	8	75	10	8	8	13	8	11	8	14	8	16	8
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	0	0	1502	49	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	199	868	146	159	465	7707	250	349	186	196	213	332	157	139	159	145	351
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	6	11	8	7	7	72	9	7	7	12	7	10	7	13	7	15	7
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	195	868	146	159	465	7606	250	349	186	196	210	332	157	136	159	145	351
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	6	3	0	0	0	58	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	4	0	0	0	0	1448	115	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ХӨВСГӨЛ																						
Мэдээлэл	Алаг-Эрдэнэ	Арбулаг	Баянзүрх	Бүрэнгогтох	Галт	Жаргалант	Их-Уул	Мөрөн	Рашаант	Рэнчинлхүмбэ	Тариалан	Тосон-цэнгэл	Төмөр-булаг	Түнэл	Улаан-Уул	Ханх	Цагаан-нуур	Цагаан-Уул	Цагаан-Үүр	Цэцэрлэг	Чандмань-Өндөр	Шинэ-Идэр
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	0	0	0	0	0	3	9	51	0	0	14	0	0	8	0	0	0	11	0	8	0	10
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	35	15	14	20	14	15	11	60	9	8	15	11	11	9	10	8	12	11	9	10	8	10
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	0	0	0	36	1045	0	0	10	5	0	0	0	0	0	4	0	13	0	18
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	4120	735	864	729	895	1210	1196	38582	1013	784	3036	1225	811	1548	1425	1573	899	885	1014	716	996	777
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	7	14	14	19	14	15	11	58	9	7	15	11	11	8	10	7	12	11	9	10	8	10
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	901	222	262	483	100	738	610	8917	520	478	867	100	350	313	530	405	100	510	100	600	196	363
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	0	0	0	2	0	0	9	40	0	0	12	0	0	3	0	0	0	0	1	2	0	5
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	0	0	0	0	0	0	25	893	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0

ХЭНТИЙ	
	Нийт
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон төрийн байгууллагын барилгын тоо	18
Нийт төрийн байгууллагын барилгын тоо	167
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	1203
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	13689
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон барилгын тоо	161
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	2973
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон барилгын тоо	36
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	1191

UIN.MN
СУДАЛГААНЫ САН

**1.3.2.1.СУМЫН ТӨВҮҮДЭД БАРЬЖ АШИГЛАЛТАНД ОРУУЛСАН
ДЭД БҮТЭЦ, ИНЖЕНЕРИЙН БАЙГУУЛАМЖИЙН СТАТИСТИК МЭДЭЭЛЭЛ²⁵⁰**
(аймгаар, 2016 оны жилийн эцсийн байдлаар)

Мэдээлэл	Архангай	Баян-өлгий	Баянхонгор	Булган	Говь-алтай	Говьсүмбэр	Дархан-Уул	Дорноговь	Дорнод	Дундговь	Завхан	Орхон	Өвөрхангай	Өмнөговь	Сүхбаатар	Сэлэнгэ	Төв	Увс	Ховд	Хөвсгөл	Хэнтий	НИЙТ
Сумын төвийн нийт өрхийн тоо	12254	12601	9670	18791	11343	3969	29121	15147	16167	6001	22652	28190	33540	14889	9582	29521	10948	12955	12021	66253	13689	389304
Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	2383	922	530.4	552	1945	1935	15515	591	5348	1024	1490	9063	1568	2202	2336	4695	616	1430	1551	1131	1203	58030.4
Төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүчний системд холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	12225	13072	9653	18639	9894	3936	29121	1842	16861	5572	14084	27137	18319	13522	9572	27964	9665	12369	11910	17665	2973	285995
Цэвэр бохир ус хангамжид холбогдсон сумын төвийн өрхийн тоо	2383	1152	530.4	633	1709	1846	18005	625	4984	2542	1533	9097	1743	918	2297	5367	951	1409	1567	924	1191	61406.4

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

²⁵⁰ Эх үүсвэр: Үндэсний хөгжлийн газар

1.3.3.2015-2017 ОНУУДАД БАРЬЖ АШИГЛАЛТАНД ОРУУЛСАН ЗАМ БАРИЛГЫН ОБЪЕКТУУД²⁵¹

2015 ОНД БАРЬЖ АШИГЛАЛТАНД ОРУУЛСАН ЗАМ БАРИЛГЫН ОБЪЕКТУУД

№	Гэрээний нэр	Төрөл	Хүчин чадал (км/урт метр)	Гүйцэтгэгчийн нэр	Гэрээний дуусах хугацаа	Төсөвт өртөг (сая төгрөг)	Актын огноо, дугаар
	Улсын чанартай зам						
1	Халзанбүргэдэй-Солонготын даваа чиглэлийн 100 км хатуу хучилттай авто зам	Асфальтбетон	100	"Монроуд" ХХК	10/30/2014 2015.10.30	46354.4	2015.12.04- 2016.01.04-ны №07/10/16 42 км акт
2	Цахир-Тосонцэнгэл чиглэлийн 127.1 км-ийн хэсэг болох 104.8 км хатуу хучилттай авто замын барилгын ажил	Асфальтбетон	104.8	"Хурдны зам" ХХК		62900	
8	Ховдын Булган-Үенч чиглэлийн 60 км-ийн хэсэг болох 34 км хатуу хучилттай авто замын барилгын ажил	Асфальтбетон	34	"Жиансу Жунжиан Жианшин" ХХК	2013.06.17- 2015.10.31	17868.4	
9	Өндөрхаан-Чойбалсан чиглэлийн 143 км-ийн хэсэг болох 61.5 км хатуу хучилттай авто замын барилгын ажил	Асфальтбетон	61.5	"Насны зам" ХХК	2015.07.15- 2015.12.01	60775	2016.12.16-ны 07/15/16 актаар Бадрах ойл, Арж капиталын нийт 77.8 км замын акт гарсан. Өмнөх оны бүртгэлд 61.5-ыг дууссанаар бүртгэсэн тул энэ оны бүртгэлд 16.3 км-ыг нэмэв./
3	Бага улаан даваа-Манхан сум чиглэлийн 103.3 км-ийн Багц-2 50 км хатуу хучилттай авто зам	Асфальтбетон	50	China Jiansu Jianda Construction	2012-2015	55,635,282.62 ам.доллар	2015.11.19-ны №02/13/15
4	Мянгадын гүүрээс Сархайрхан чиглэлийн 20 км хатуу хучилттай авто зам /Ховд/	Асфальтбетон	20	"Түм дэлгэрэх" ХХК	2013.08.05- 2015.10.01	8388.75	2015.12.28 2/19/2015
5	Улиастай-Донойн хөндий 29.5 км замын үлдэгдэл 7.012 км зам	Асфальтбетон	7.012	"Хотгор зам" ХХК	2015		2015.07.31 6/4/2015
5	Өндөрхаан-Баруун-Урт чиглэлийн 132.6 км хатуу хучилттай авто зам	Асфальтбетон	132.6	"Арж капитал" ХХК	2012-2014	66298	2015.09.23-ны №02/12/15
7	Тэмээн хүзүү-Бага улаан даваа чиглэлийн 110.8 км хатуу хучилттай зам	Асфальтбетон	110.8	Чайна Жиансу Жинда ХХК	2010-2013		2015.11.19-ны №02/14/15
НИЙТ			620.712				
	Орон нутгийн чанартай зам						

²⁵¹ Эх үүсвэр: Зам тээвэр, хөгжлийн яам

1	Жаргалант тосгон (Партизан)- Батсүмбэр чиглэлийн авто замын барилгын ажил	Асфальтбетон	29.36	China Railway First Group болон Очир Ням ХХК-нуудын түншлэл	2013.12.09-2015.12.09	10,197,735.62 ам доллар	2015.10.01-ний 6/10/2015
2	Мандал сум-Зүүн хараа чиглэлийн 15.8 км хатуу хучилттай авто зам	Асфальтбетон	15.8	"Замын битум" ХХК	2015	6473.7	2016.05.06-ны №07/05/16
3	Дорнод аймгийн Хөлөнбуйр сумын Хэрлэн голын 290.1 у/м төмөрбетон гүүр, 3.4 км хайрган хучилттай авто зам	Хайрган	3.4	"ЗМЗ" ХХК			2015.12.15-ны №02/17/15
			48.56				
	Их засвар шинэчлэлтийн ажил						
1	Элсэнтасархай-Арвайхээр чиглэлийн 40 км замын хэсэгчилсэн шинэчлэлийн барилгын ажил	Асфальтбетон	40	"Үйлсийн зам"ХХК,"Суурь"ХХК, "Оч наран"ХХК түншлэл	2012.10.20-2013.10.30-2015.04.16-2015.10.01	13273	2015.09.25 6/11/2015
2	Элсэнтасархай-Хархорины Орхоны гүүр чиглэлийн 77 км-ийн хэсэг болох 69 км хатуу хучилттай авто замын их засвар, шинэчлэлтийн ажил		69	"Хурдны зам"ХХК	2012.06.10-2014.10.30-	17020	
			109				
№	Гэрээний нэр		Хүчин чадал (км/урт метр)	Гүйцэтгэгчийн нэр	Гэрээний дуусах хугацаа	Төсөвт өртөг (сая төгрөг)	
1	Хөвсгөл аймгийн Рашаант сумын Сэлэнгэ мөрний Сацын булангийн төмөрбетон гүүр	Төмөрбетон	253.3	"Эрдэнэт суврага" ХК	2013.07.10-2014.11.25-2015.11.01	4104.2	
2	Хэрлэн голын төмөр бетонон гүүр /Хэнтий, Хөлөнбуйр/	Төмөрбетон	290.1	"ЗМЗ" ХХК	2013.07.10-2015.10.01	3,800.0	
3	Увс аймгийн Тэс сумын Тэсийн голын төмөрбетон гүүр /Увс, Тэс/	Төмөрбетон	127	"Эйч Кэй Би Интернэйшнл Холдинг" ХХК	2013-2015	3,000.0	
4	Завхан аймгийн Их-Уул сумын Идэрийн голын гүүр	Төмөрбетон	169.08	"Тосгол" ХХК		2089.5	2015.07.30 6/8/2015
НИЙТ			839.48				
Сайдын тушаалаар орон нутгийн чанартай замаас улсын чанартай зам болгож ангилал шилжүүлсэн зам							
	Налайх /4 дүгээр зөрлөг/-Зуунмод чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам	Асфальтбетон	25	"БНХАУ-ын Барилга хот байгуулалтын 3-р барилга байгууламж" ХХК	2012-2013	13109.4	

УН.МН
СУДАЛГААНЫ САН

2016 ОНД БАРЬЖ АШИГЛАЛТАНД ОРУУЛСАН ЗАМ БАРИЛГЫН ОБЪЕКТУУД

№		Гэрээний нэр	Төрөл	Хүчин чадал (км/урт метр)	Гүйцэтгэгчийн нэр	Гэрээний дуусах хугацаа	Төсөвт өртөг (сая төгрөг)	Санхүүжилтийн эх үүсвэр	Актын дугаар
		Улсын чанартай зам							
1	A0502	Өндөрхаан-Чойбалсан чиглэлийн 143 км замын хэсэг хатуу хучилттай авто замын барилгын ажил "Бадрах ойл" ХХК-52.8 км , "Өвөр залаат" ХХК- 23.32 км, "Хансуун зам" ХХК-13.32 км, "Арж капитал" ХХК-25 км , "Насны зам" ХХК-27.92 км=142.36 км	Асфальтбетон	77.74	"Насны зам" ХХК түншлэл	2015-2016	80122.9	Хөгжлийн банк	2016.12.16-ны 07/15/16 актаар Бадрах ойл, Арж капиталын нийт 77.8 км замын акт гарсан. Өмнөх оны бүртгэлд 61.5-ыг дууссанаар бүртгэсэн тул энэ оны бүртгэлд 16.3 км-ыг нэмэв./
2	A0304	Алтай-Дарви чиглэлийн 98 км хатуу хучилттай авто зам	Асфальтбетон	98.00	"Лунзянь роуд энд бридж" ХХК	2015-2016	377,554,752.0 юань	Төр, хувийн хэвшлийн хөрөнгөөр (Концесс)	
3	A0601	Элсэнтасархай-Хархорины Орхоны гүүр чиглэлийн 77 км хатуу хучилттай авто замын их засвар, шинэчлэлтийн ажил	Асфальтбетон	77.00	"Хурдны зам"ХХК	2012-2016	26,965.13	Хөгжлийн банк	Энэ онд 77 км замын акт баталгаажсан. 2015 онд 69 км-ыг дууссанд тооцож бүртгэсэн.
4	A0201	Өндөрдовын уулзвараас Жуулчны бааз хүртэлх 4.3 км хатуу хучилттай авто замын ээлжит засварын ажил	Асфальтбетон	4.3	"Ялгуусан" ХХК		682.4		
5		Яармагийн товчоо-Түргэний голын гүүр чиглэлийн 8.6 км хатуу хучилттай авто замын засварын ажил	Асфальтбетон	8.6	"Ялгуусан" ХХК		5431.9		
6		Улаанбаатар талаас 43.71 км-ээс	Асфальтбетон	6.10	"Ялгуусан" ХХК				
7	A0201	Улаанбаатар-Мандалговь чиглэлийн 104км хатуу хучилттай авто замын үлдэгдэл хэсэг	Асфальтбетон	42.00	"Монголын хурдны зам" ХХК Мотор сервис, Жэй Кэй Си, "Шинжиан Жэнгун Житуга" ХХК	2012.07.20-2013.12.01/	49168.5	Хөгжлийн банк	МХЗ-22км- 2016.07.17-ны №07/02/16 Жэй Кэй Си-ын 20км 2016.08.12-ны №07/03/16
		Орон нутгийн чанартай зам		183.24					
1	1	Завхан аймгийн Улиастай хотын 5.2 км хатуу хучилттай авто зам	Асфальтбетон	5.2	"Төгс зам" ХХК	2015-2016			2016.12.29-ны 07/20/16
2	2	Улаанбаатар-Багануур чиглэлийн төв авто замаас Гордок хүртэлх 1 км хатуу хучилттай авто зам /Налайхын төв замаас	Асфальтбетон	1	"Анандын зам" ХХК	2016.05.15-2016.07.04			2016.07.21-ны №07/08/16

		Городок тосгон хүртлэх 1км/							
3	3	Хөвсгөл аймгийн Мөрөн сумын дунд тойргийн 9.8 км хатуу хучилттай авто зам	Асфальтбетон	9.8	"Хотгор зам" ХХК	2015.07.16-2016.10.30			2016.12.19-ны 07/16/16
4	4	Хэнтий аймгийн төв доторх гудамж талбайн тохижилт, шинэчлэлтийн 0.75 км хатуу хучилттай авто зам	Асфальтбетон	0.75	"Саруул харгуй" ХХК		485.3	Хөгжлийн банк	2016.01 сарын 01/01/16
5	5	Мандалговь-Даланзадгад чиглэлийн 163 км хатуу хучилттай авто замаас салаалсан 5.204 км хатуу хучилттай авто зам	Асфальтбетон	5.204	"Шинжиан констракшн инженеринг групп" ХХК				2016.03.02-ны 07/04/16
6	8	Сэлэнгэ аймгийн Дулаанхааны 4 замын уулзвараас Ерөө-Хүдэр сум чиглэлийн 95 км хатуу хучилттай авто замын эхний 25 км авто замын барилгын ажил	Асфальтбетон	25	"Пик девелопмент" ХХК			хувийн	2016.07.03-ны 07/07/16
7	9	Ховд аймгийн Жаргалант сумын төв доторх 5 км хатуу хучилттай авто замын барилгын ажил	Асфальтбетон	5	"Түм дэлгэрэх" ХХК				2016.07.26-ны 1/42
8	10	Орхон аймгийн Баян-Өндөр сумын Говил багт баригдах 5.867 км хатуу хучилттай авто замын үлдэгдэл болох 4.117 км хатуу хучилттай авто зам	Асфальтбетон	4.117	"Жавхлант харгуй" ХХК				2016.12.28-ны 07/22/16
9	11	Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумын 1.4 км сайжруулсан шороон зам /Ерөө голын 272.7 у/м төмөрбетон гүүр/	Сайжруулсан шороон	1.4	"Гангүүр" ХХК, "ЗЗБ" ХХК түншлэл				2016.08.31-ны 07/09/16
10	12	Орхон аймгийн Баян-Өндөр сумын Эрдэнэт хотын Дэнж багийн 1.5 км хатуу хучилттай авто зам	Асфальтбетон	1.5	"Сэлэнгэ есөн эрдэнэ" ХХК	2015-2016			2016.12.28-ны 07/21/16
11	13	Говь-Алтай аймгийн нисэх буудлын 2.9 км хатуу хучилттай авто зам	Асфальтбетон	2.9	"Заабар" ХХК				
		Дорноговь аймгийн Замын-Үүд суманд "Бүс нутгийн Ложистикийн төвийг хөгжүүлэх МОН 2719/0240 төсөл"-ийн 1.6 км цементбетон хучилттай авто зам, 19 у/м төмөрбетон гүүр	Цементбетон	1.6	"Аварга зам" ХХК	"АЗХЭШСТ" УТҮГ		"Ийстерн роуд" ХХД	
		Нисэх онгоцны буудал чиглэлийн	Асфальтбетон	2.9	Ялгуусан				
				66.371					
1		Дорнод аймгийн газрын тосны 19-р талбайгаас Баянхошуу боомт хүртэлх 104 км авто зам /1.2-р хэсэг/ Тосон-Уул-Баянхошуу боомт чиглэл	Асфальтбетон	104	"Петро Чайна Дачин роуд энд Бридж инженеринг" ХХК	2012-2016	5789.6		
				104					
№		Гэрээний нэр		Хүчин чадал	Гүйцэтгэгчийн нэр	Гэрээний дуусах	Төсөвт өртөг (сая	Санхүүжилтийн эх үүсвэр	

				(км/урт метр)		хугацаа	төгрөг		
1	1	Хэнтий аймгийн Баянмөнх сумын Хэрлэн голын 217.2 у/м төмөрбетон гүүр	Төмөрбетон	217.20	"Замч ирээдүй" ХХК	2013.07.10- 2014.10.30 2014.10.09- 2015.10.01- 2016.10.30	3,800.00	Улсын төсөв	
2	2	Увс аймгийн Ховд сумын Шивэрийн голын 72.8 у/м төмөрбетон гүүр	Төмөрбетон	72.80	Эйч Кэ Би интернэшнл холдинг	2016.04.15- 2017.08.30	3,000.30	Улсын төсөв	
3	3	Сэлэнгэ аймгийн Ерөө голын 272.7 у/м төмөрбетон гүүр /1.4 км сайжруулсан шороон зам/	Төмөрбетон	272.70	"Гангүүр" ХХК, "ЗЗБ" ХХК түншлэл	2015-2016	4,526.18	Хөгжлийн банк	
4	4	Сэлэнгэ аймгийн Түнхэл тосгон дахь 72 у/м гүүрийн барилгын ажил	Төмөрбетон	72.85	"ЗМЗ" ХХК	2016-	1,856.20	Төр, хувийн хэвшлийн хөрөнгөөр (Концесс)	2016.10.12-ны 07/12/16
	5	Дорноговь аймгийн Замын-Үүд суманд "Бүс нутгийн Ложистикийн төвийг хөгжүүлэх МОН 2719/0240 төсөл"-ийн 1.6 км цементбетон хучилттай авто зам, 19 у/м төмөрбетон гүүр	Төмөрбетон	19	"Аварга зам" ХХК	"АЗХЭШСТ" УТУГ	"Ийстерн роуд" ХХД		2015.04.20 2/11/2015 өмнөх онд акт баталгаажсан. Бүртгэл ороогүй байсан.
		НИЙТ		654.55					

2017 ОНД БАРЬЖ АШИГЛАЛТАНД ОРУУЛСАН ЗАМ БАРИЛГЫН ОБЪЕКТУУД

№	Гэрээний нэр	Хүчин чадал (км/урт метр)	Захиалагч	Хөрөнгийн эх үүсвэр	Гүйцэтгэгч байгууллага	Улсын комисс		
						Ажилласан огноо	Дугаар олгосон огноо	Акт, дүгнэлтийн дугаар
	Улсын чанартай							
1	Элсэнтасархай-Орхоны гүүр чиглэлийн 77 км хатуу хучилттай авто зам	77	ЗТХЯ	Улсын төсөв	"Хурдны зам" ХХК	2016.12.12-13	2017.01.09	07/01/17
2	Алтай-Дарви чиглэлийн 98 км хатуу хучилттай авто замын барилгын ажил	98	Үндэсний хөгжлийн газар	Концесс	"Монгол ЛЗ зам гүүр" ХХК	2016.12.25	2017.03.31	07/01/17
3	Өндөрхаан-Чойбалсан чиглэлийн 142.36 км хатуу хучилттай авто зам	15	ЗТХЯ	Хөгжлийн банк	IV-A хэсэг-15 км "Насны зам" ХХК туслан гүйцэтгэгч "Арж капитал" ХХК	2016.10.25	2017.05.15	07/05/17
4	Өндөрхаан-Чойбалсан чиглэлийн 142.36 км хатуу хучилттай авто зам	10	ЗТХЯ	Хөгжлийн банк	III-A хэсэг-10 км "Хансуун" ХХК туслан гүйцэтгэгч "Арж капитал" ХХК	2016.10.25	2017.05.15	07/06/17
5	Алтай-Дарви чиглэлийн 165 км хатуу хучилттай авто замын барилгын ажил	165	Үндэсний хөгжлийн газар	Концесс	"Монгол ЛЗ зам гүүр" ХХК	2016.11.22	2017.12.08	07/16/17
6	Өндөрхаан-Чойбалсан чиглэлийн 142.36 км хатуу хучилттай авто зам	23.35	ЗТХЯ	Хөгжлийн банк	II хэсэг-23.35 км "Өвөр залаат" ХХК туслан гүйцэтгэгч "Гашууны гол" ХХК	2017.01.16	2017.01.16	07/07/17
7	Өндөрхаан-Чойбалсан чиглэлийн 142.36 км хатуу хучилттай авто зам	27.98	ЗТХЯ	Хөгжлийн банк	"Насны зам" ХХК-27.98	2017.12.13	2017.12.20	07/19/17
8	Өндөрхаан-Чойбалсан чиглэлийн 142.36 км хатуу хучилттай авто зам	13.32	ЗТХЯ	Хөгжлийн банк	"Хансуун зам" ХХК-13.32	2017.12.14	2017.12.21	07/20/17
11	Халзанбүргэдэй-Солонготын даваа чиглэлийн 100 км хатуу хучилттай авто замын үлдэгдэл 58 км хатуу хучилттай авто замын барилгын ажил	58	Зам, тээврийн яам	Хөгжлийн банк	"Монроуд" ХХК	2017.11.15-17	2017.12.20	7/18/17
9	A0401 дугаартай Улаанбаатар-Дархан чиглэлийн улсын чанартай авто замын ПК196+000-ПК202+000 хооронд хийгдсэн 6.0 км ээлжит засварын ажил	6	Зам, тээврийн хөгжлийн яам	Хөгжлийн банк	"Дархан-A33A" ТӨХК	2017.08.09	2017.08.29	07/11/17
10	Жаргалтхаан-Чингис хот чиглэлийн I ээлжийн 17 км хатуу хучилттай авто замын их засвар, шинэчлэлтийн ажил	17	Зам, тээврийн хөгжлийн яам	Улсын төсөв	"Наранбулаг хан" ХХК, "Анандын зам" ХХК-иудын түншлэл	2017.11.24	2017.11.24	07/15/20
		310.65						
		287.65						

Орон нутгийн чанартай								
1	Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүргийн 11 дүгээр хороо, Хонхор тосгоны 1.79 км хатуу хучилттай авто зам	1.79	ЗТХЯ	Улсын төсөв	"Өсөх-Урам" ХХК	2017.01.18	2017.01.31	07/02/17
2	Төв аймаг, Сэргэлэн сум, Хөшигийн хөндийд баригдсан Улаанбаатар хотын Олон улсын шинэ нисэх буудлын үерийн уснаас хамгаалах гадна сувгийн барилгын ажил		ЗТХЯ, Иргэний нисэхийн ерөнхий газар		"Боорчи" ХХК	2017.02.13	2017.03.23	07/03/17
3	Дорноговь аймгийн Замын-Үүд сумын нутагт Гаалийн ерөнхий газрын захиалгаар баригдсан Замын-Үүдийн шалган нэвтрүүлэх боомтын 9.6 км хатуу хучилттай авто зам, талбайн барилга, байгууламж	9.6	Гаалийн ерөнхий газар	Хөгжлийн банк	"БНХАУ-ын зам барилгын Тайфашьян" ХХК	2017.05.12	2017.06.14	07/08/17
4	Дархан-Эрдэнэтийн авто замаас Орхон сум хүртэлх 5 км хатуу хучилттай авто зам	5	Үндэсний хөгжлийн газар	Концесс	"Пик девелопмент" ХХК, туслан гүйцэтгэгч "Мотор сервис" ХХК	2017.06.07	2017.06.27	07/09/17
5	Дулаанхааны 4 замын уулзвараас-Ерөө-Хүдэр сум хүртэлх 95 км хатуу хучилттай авто замын II хэсгийн 40 км хатуу хучилттай авто зам	40	Үндэсний хөгжлийн газар	Хөгжлийн банк	Ерөнхий гүйцэтгэгч "Пик девелопмент" ХХК Туслан гүйцэтгэгч "Мотор сервис" ХХК	2017.07.03	2017.07.31	07/10/17
6	Дулаанхааны 4 замын уулзвараас-Ерөө-Хүдэр сум хүртэлх 95 км хатуу хучилттай авто замын III хэсгийн 30 км хатуу хучилттай авто зам	30	Үндэсний хөгжлийн газар		Ерөнхий гүйцэтгэгч "Пик девелопмент" ХХК Туслан гүйцэтгэгч "Мотор сервис" ХХК	2017.10.17	2017.12.19	07/17/17
7	Дархан-Эрдэнэтийн авто замаас Сант сум хүртэлх 17.2 км хатуу хучилттай авто зам	17.2	Үндэсний хөгжлийн газар	Хөгжлийн банк	"Пик девелопмент" ХХК, туслан гүйцэтгэгч "Мотор сервис" ХХК	2017.08.09	2017.08.31	07/12/17
8	Тосон-Уул-Баянхошуу боомт чиглэлийн 4-р хэсгийн 54.2 км, 3-р хэсгийн 11 км, 12 км хатуу хучилттай авто зам	52			"Арж капитал" ХХК	2017.12.15	2017.12.28	07/21/17
Гүүр								
1	Булган аймгийн Сэлэнгэ сумын Сэлэнгэ мөрний 437.2 урт метр ган төмөрбетон гүүр	437.2	Зам, тээврийн хөгжлийн яам	Улсын төсөв	"Хотгор зам" ХХК	2017.09.15	2017.11.20	07/14/19
2	Архангай амийгийн Тариат сумын Тэрхийн голын 217.1 у/м төмөрбетон гүүрийн их засвар шинэчлэлт	217.1	Зам, тээврийн хөгжлийн яам	Улсын төсөв	"Хурдны зам" ХХК	2017.12.22-23	2017.12.28	07/22/17

1.3.4.ЗТХЯ-ААС ХЭРЭГЖҮҮЛЖ БУЙ АВТО ЗАМ, ЛОЖИСТИКИЙН ТӨСЛҮҮД

“Баруун бүсийн босоо тэнхлэгийн авто замыг хөгжүүлэх хөрөнгө оруулалтын төсөл”-ийн товч танилцуулга²⁵²

Монгол Улсын баруун бүсийн босоо тэнхлэг нь БНХАУ-тай хил залгаа Ярантын хилийн боомтоос ОХУ-тай хил залгаа Улаанбайшинтын хилийн боомт хүртэл 743.1км урттай бөгөөд энэхүү корридор нь Монгол Улсыг баруун бүсийн Ховд, Баян-Өлгий аймгаар БНХАУ-ын Шинжааны бүс, ОХУ-ын Сибирийн бүстэй холбох Азийн авто замын АН-4, CAREC-ийн корридор 4”а” чиглэлийн нэг хэсэг юм. Энэхүү корридорыг Монгол Улсын болон Азийн авто замын төлөвлөлтийн стандартыг хангахуйц асфальтбетон хучилттай авто замаар бүрэн холбосноор Монгол Улсын эдийн засгийн тогтвортой хөгжил, дотоодын зах зээлийг дэмжиж, улмаар дамжин өнгөрөх ачаа, зорчигч тээвэрлэлтийг хөгжүүлэхэд чиглэгдсэн Монгол Улсын тээврийн стратегийн тэргүүлэх ач холбогдолтой авто зам юм.

Энэхүү зорилтыг хэрэгжүүлэхээр Монгол Улсын Засгийн Газар нь гадаад, дотоодын санхүүжилтээр авто замын барилгын ажлыг үе шаттай барьж ирсэн ба тухайлбал: Азийн хөгжлийн банкны зээл, буцалтгүй тусламжаар Багц 1: Тэмээн Хүзүү-Бага Улаан даваа чиглэлийн 110.8км, Багц 2: Бага Улаан даваа-Манхан сум чиглэлийн 103.3км, нийт 214.1км асфальтбетон хучилттай авто замыг шинээр барьж 2015 онд ашиглалтад оруулсан байна.

Ашиглалтад орсон авто зам нь Монгол Алтайн нурууг давж Бодончийн хавцлаар 68км дайран өнгөрч байгаа ба үзэгдэх орчин хязгаарлагдмал, огцом эргэлт ихтэй, зарим хэсэгт хадан хясаа, Бодончийн голоор хавчигдмал 20-80м өргөнтэй нарийн хэсэгт баригдсан болно.

Эдгээрээс гадна, хад чулууны нуралтаас хамгаалсан торон хана, хэд хэдэн уулзвар замууд, нийт 4 хэсэгт амрах болон автомашины зогсоол баригдаж, мөн STA 18+640~18+890 хэсэгт 250м урт халиа, тошингоос хамгаалах бетон хана, STA 25+310~25+480 хэсэгт 170м урт үерийн хамгаалалтын бетон хана, 4000м гаруй урт хажуугийн бетон шуудуу зэргийг барилгын ажлын хүрээнд хийсэн.

Огцом эргэлт ихтэй, үзэгдэх орчин хязгаарлагдмал зэргээс шалтгаалан хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах нийт 501 анхааруулах тэмдэг, 23 зохицуулах тэмдэг, 188 мэдээлэх тэмдэг, хөдөлгөөний орчинг харуулах толь зэргийг замын дагууд суурилуулсан.

Түүнчлэн, тус бүр нь 30-120м урттай, нийт 720м урт, Монголын анхны эргэлт бүхий гүүр, болон шулуун хүчитгэсэн төмөр бетон гүүрийг ажлын зураг, техникийн шаардлагын дагуу олон улсын болон дотоодын зөвлөхийн хяналтан дор барьж ашиглалтанд оруулсан. Эдгээр авто зам нь Монгол Улсын авто замын төлөвлөлтийн стандартын техникийн III ангилал, Азийн авто замын техникийн II ангилалын шаардлага, төлөвлөлтийн хурд, хэвтээ болон босоо төлөвлөлт, олон улсын хөдөлгөөний аюулгүй байдал, амрах талбай, автомашины зогсоолын шаардлагыг хангасан үргэлжилсэн хад, уулархаг газарт баригдсан анхны авто зам болсон.

Авто замын барилгын гүйцэтгэгчээр БНХАУ-ын “Чайна Жиангсу Жианда Констракшн” компани, хяналтын зөвлөхөөр БНСУ-ын “Кореа Консалтант Интернейшнль” компани ажилласан.

Мөн, БНХАУ-ын “Экспорт-Импорт” банкны хөнгөлөлттэй зээлээр Өлгий-Хашаатын даваа чиглэлийн 60км, Ховд-Манхан чиглэлийн 85.3км, нийт 145.3км асфальтбетон хучилттай авто замыг БНХАУ-ын Гүйцэтгэгч “Чайна Гезоуба Групп” компани барьж 2014 онд ашиглалтад оруулсан.

Дээрх 2 төслийн хүрээнд АХБ-ны зээл, тусламж болон БНХАУ-ын зээлээр нийт 359.4км замыг бүрэн ашиглалтанд оруулаад байна.

²⁵² <http://mrtld.gov.mn/single/175>

Одоогийн байдлаар, Баруун бүсийн босоо тэнхлэгийн дагууд дараах авто замын барилгын ажил явагдаж байна. Үүнд:

1. Багц CW1-1: Хашаатын даваа-Шурагийн гүүр чиглэлийн 50км;

2. Багц CW1-2: Шурагийн гүүр-Ховд чиглэлийн 53.9км;

3. Багц CW1-3: Хашаатын даваа-Толбо сум чиглэлийн 60 км, нийт 189.7км авто замын барилгын ажлыг Азийн хөгжлийн банкны хөнгөлөлттэй зээлээр барихаар Зам, тээврийн хөгжлийн яам нь БНХАУ-ын “Чайна Хуаши Интерпрайзиз” компани, “Эйч Кэ Би Интернейшнль, Шинжианг авто зам, гүүрийн компани”-тай гэрээ байгуулан ажиллаж байгаа бөгөөд 2017 оны жилийн эцсийн байдлаар Багц CW1-1 гэрээт барилгын ажлын гүйцэтгэл 55%-тай буюу 15км замын хучилт, Багц CW1-2-ийн ажлын гүйцэтгэл 67.96%-тай буюу 45км замын хучилт, Багц CW1-3-ийн ажлын гүйцэтгэл 25.16%-тай буюу 1км хучилт, 10км суурийн ажил, нийт 61км замын асфальтбетон хучилтын ажлыг 2017 онд хийж гүйцэтгээд байна.

2017 онд барилгын талбай дээр “Чайна Хуаши Интерпрайзиз” компанийн талбай дээр 266 гадаадын, 282 дотоодын, нийт 548 ИТА, “Эйч Кэ Би Интернейшнль, Шинжианг авто зам, гүүрийн компани”-ийн талбай дээр 224 гадаадын, 26 дотоодын, нийт 250 ИТА ажилласан байна.

Түүнчлэн, 283 техник, тоног төхөөрөмж “Чайна Хуаши Интерпрайзиз” компанийн талбай дээр, 120 техник, тоног төхөөрөмж “Эйч Кэ Би Интернейшнль, Шинжианг авто зам, гүүрийн компани”-ийн барилгын талбай дээр ажилласан.

Дээрх 189.7 км авто замын барилгын ажлыг гэрээний дагуу 2018 оны 8-р сарын 31-ний өдөр дуусгах ба ингэснээр баруун бүсийн босоо тэнхлэгийн авто зам нь бүхэлдээ асфальтбетон хучилттай болж, орон нутгийн болоод олон улсын зорчигч, ачаа тээвэрлэлтийг нэвтрүүлэх бүрэн боломжийг бүрдүүлнэ.

Төслийн техник, эдийн засгийн үндэслэлээр авто замыг бүхэлд нь барьснаар (i) 2015 он гэхэд авто замаар явах хөдөлгөөний дундаж хурд 40км/цагт-аас 80 км/цагт болж нэмэгдэх, (ii) Ярантын хилийн боомтоос Улаанбайшинтын хилийн боомт хүртэлхи зорчих хугацаа 8-10 цагаар багасах, (iii) Ярант болон Улаанбайшинтын хилийн боомт дахь ачаа, зорчигчийн хил, гаалиар нэвтрэх хугацаа 5 цагаар багасах, (iv) 2010-2015 онд Ярант болон Улаанбайшинтын хилийн боомтоор нэвтрэх хөдөлгөөний эрчим жилд ойролцоогоор 15%-иар тус тус нэмэгдэхээр тооцогдсон.

Төслийн эргэн төлөгдөх эдийн засгийн дотоодын өгөөжийн хувь хэмжээ ТЭЗҮ-д тооцоолсоноор 16.25 хувийн ашигтай байна.

UIN.MN
СҮДАЛГААНЫ САН

**“Бүс нутгийн ложистикийн төвийг хөгжүүлэх төсөл”
Дорноговь аймгийн Замын-үүд суманд хэрэгжиж байна.²⁵³**

Энэхүү төсөл хэрэгжиж ложистикийн төв баригдсанаар Монгол Улсын импорт, экспорт, дамжин өнгөрөх тээврийн хэмжээ нэмэгдэж эдийн засагт эерэг нөлөө үзүүлэх чухал ач холбогдолтой юм. Монгол Улсын Засгийн Газар энэхүү төслийг санхүүжүүлэх зорилгоор АХБ-тай санхүүжилтийн гэрээ байгуулсан бөгөөд тус төслийн нийт төсөвт өртгийн 60 гаруй хувь буюу 45 сая ам.долларын хөнгөлөлттэй зээл, буцалтгүй тусламжийг АХБ-ны санхүүжилтээр шийдвэрлэсэн болно.

Уг төсөл нь нийт 128 га талбайг хамрах бөгөөд чингэлгийн, хүнд даацын, агуулахын гэсэн 3 бүстэй байхаар төлөвлөгдсөн ба 50 тн даацтай 2 гүүрэн кран, механизмын засварын төв, өргөн болон нарийн царигийн ачилт буулгалтын 11,5 км орчим төмөр зам, ложистикийн төв руу орох, гарах төмөр замтай, 2 түвшинд огтлолцох хүнд даацын тээврийн хэрэгсэл явах боломжтой гүүрэн байгууламж, 1,6 км авто зам тус тус барихаар төлөвлөгдсөн.

Манай улс энэхүү ложистикийн төвтэй болсноор хүртэх ашгийг өндрөөр тооцоолж байна. Тус ложистикийн төв нь баригдсанаар өргөн хэрэглээний бараа бүтээгдэхүүн, барилга, уул уурхайн салбарын том оврын тоног төхөөрөмж болон манай улсын нутгаар дамжин өнгөрөх транзит ачааг шилжүүлэн ачих техникийн боломж нээгдэж байна. Энэ нь Монгол Улс төдийгүй бүс нутаг дахь тээврийн коридоруудтай манай улсын орц, гарц өрсөлдөх таатай боломжийг бүрдүүлэх юм.

Өнөөдрийг хүртэл Ложистикийн төвийн барилга угсралтын ажил тодорхой үе шаттай хэрэгжиж ирсэн бөгөөд одоогийн байдлаар ложистикийн төвийн үйл ажиллагаанд 11,729,247,546.000 төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 3,6 км цэвэр усны шугамын ажил, Төмөр замтай 2 түвшинд огтлолцох гүүрэн байгууламж, 1,6 км авто замын барилга угсралтын ажил, 4,15 км гадна холбоо интернетийн шилэн кабель суурилуулах ажил, Гадна цахилгаан хангамжийн 110кВ ЦДАШ, дэд станцын өргөтгөл, дэд станцын барилга

²⁵³ Эх сурвалж: <http://mrtd.gov.mn/single/67>

угсралтын ажил зэрэг ажлуудыг дотоодын гүйцэтгэгч 9 компани хийж гүйцэтгээд байгаа юм.

Ложистикийн төвийн барилга угсралтын ажил 2018-2019 онуудад хэрэгжиж дуусах бөгөөд төслийн хүрээнд Замын-Үүд боомтын хяналт шалгалтын цэг, ачаа дамжин өнгөрүүлэх газрын ачааллыг багасгах, зохицуулах зорилгоор ачааны холимог тээврийн терминалын аж ахуй, ложистикийн үйлчилгээг бий болгох, авто замаас авто зам руу, авто замаас төмөр зам руу болон төмөр замаас авто зам руу ачих, төмөр замын шилжүүлэн ачилтад зориулсан тоног төхөөрөмж, менежментийн системийг нэвтрүүлэх зэрэг терминал ложистикийн байгууламжийг барьж байгуулах юм.

АХБ-ны зээлээс санхүүжигдэж буй үндсэн барилга угсралтын ажлыг гүйцэтгэх гүйцэтгэгчийг шалгаруулах олон улсын нээлттэй тендерийг зохион байгуулж, China Railway 21st Bureau Group компани шалгарч, 2016 оны 2 дугаар сарын 1-ний өдөр Зам, тээврийн хөгжлийн яамтай гэрээ байгуулан барилга угсралтын ажлаа эхлүүлсэн. Барилга угсралтын ажилд хяналт тавих зөвлөх компанийг сонгон шалгаруулах нээлттэй тендерийг зарлаж, сонгон шалгаруулалт явуулсны дүнд “Сүсонг инженеринг” компани шалгарч, 2016 оны 6 дугаар сарын 24-ний өдөр Зам, тээврийн хөгжлийн яамтай гэрээг байгуулж, барилга угсралтын ажилд хяналт тавин ажиллаж байна.

Ложистикийн төвийн 50 тн-ийн 2 вандан краны нийлүүлэлт, угсралт, туршилтын ажлын гүйцэтгэгчээр “Хэнань Дафан Хүнд Машин механизм” компани шалгарч ЗТХЯ-тай 2017 оны 5 дугаар сарын 12-ны өдөр ажил гүйцэтгэх гэрээг байгуулан ажиллаж байна.

2016 оны байдлаар Ложистикийн төвийн өргөн болон нарийн царигийн төмөр замын далангийн ажил, төвийн үйл ажиллагаа явуулах зам, талбай, зогсоолын газар шорооны ажил бараг 100 хувийн гүйцэтгэлтэй дууссан ба 2017 оны 9 дүгээр сарын 1-ний байдлаар Ложистикийн төвийн өргөн болон нарийн царигийн төмөр замын далангийн ул шорооны ажил болон дайрган үеийн хучилтын ажил хийгдэж дууссан. Төвийн дулаан хангамжийн барилга, жолооч ажилчдын байр, гаалийн барилга, захиргааны барилга, засварын төв, цэвэр ус нөөц сан, бохир ус цэвэршүүлэх байгууламжийн барилгууд баригдаж, тэдгээрийн дотор байрлуулах тоног төхөөрөмжийн захиалгууд хийгдэж, гадна зам, талбай, зогсоолын хучилт, хавтан болон хэв хашмалын өрөлтийн ажил өрнөж, галын, цэвэр бохир усны хоолойн болон цахилгааны кабелийн суваг шуудууны ажлууд хийгдэж байна.

UIN.MN
СУДАЛГААНЫ САН

Хоёр. ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ЗАРИМ НЭР ТӨРЛИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ТАЛААРХ ЛАВЛАГАА МЭДЭЭЛЭЛ

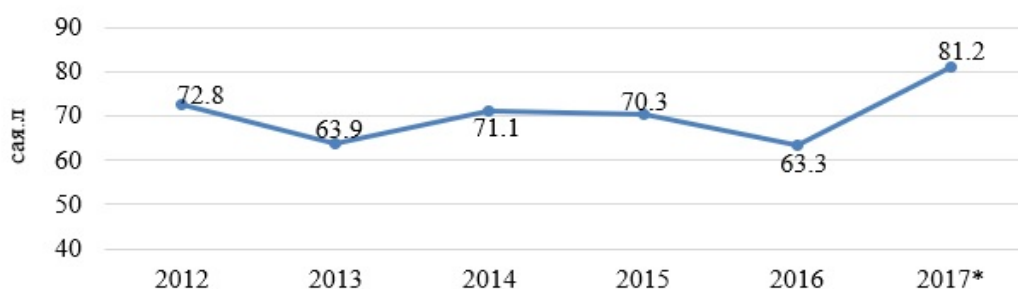
2.1.СҮҮ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН САЛБАРЫН СТАТИСТИК МЭДЭЭ

2.1.1.Сүү үйлдвэрлэлийн салбарын танилцуулга²⁵⁴

Монгол Улсын хэмжээнд сүү, сүүн бүтээгдэхүүний 235 үйлдвэр, цех 72 хөргөлтийн төв үйл ажиллагаа явуулж, тэдгээрт нийт 1238 хүн ажиллаж байна. Сүүний боловсруулах салбарын суурилагдсан хүчин чадал жилд 928 сая.л буюу хүчин чадал ашиглалт 8-10 хувийг ашиглаж байна.

Үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан сүү, сүүн бүтээгдэхүүний хэмжээ 2016 оны дүнгээр 63.3 сая. литр байна. 2017 оны урьдчилсан гүйцэтгэлээр 81.2 сая.литр сүү, сүүн бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан байна.

Үзүүлэлт	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан сүүний хэмжээ /сая л/	72.8	63.9	71.1	70.3	63.3	81.2

2017 оны 12 сарын байдлаар сүү, сүүн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл 70.3%-ийн өсөлттэй, 2016 оны мөн үетэй харьцуулахад шингэн сүү 13.1%, тараг 30.6%, зайрмаг 21.5%, цөцгийн тос 9.7%, шар тос 20.7%, бяслаг, аарц 30.9% тус тус өссөн дүнтэй байна. Харин өтгөн цөцгий 40.2%, өрөм зөөхий 10.5% буурсан дүнтэй байна.

№	Нэр төрөл	Хэмжих нэгж	Үйлдвэрлэсэн дүн 2016 оны 12 сарын байдлаар	Үйлдвэрлэсэн дүн 2017 оны 12 сарын байдлаар	Үйлдвэрлэсэн дүн 2016 оны мөн үетэй харьцуулсан дүн
1	Шингэн сүү	сая л	29.51	33.37	+13.1%
2	Тараг	сая л	7.86	10.27	+30.6%
3	Зайрмаг	сая ш	32.6	39.6	+21.5%
4	Цөцгий,	тн	3.1	3.4	+9.7%
5	Цөцгийн тос	тн	157.4	143.7	-8.7%
6	Өтгөн цөцгий	тн	260.6	155.9	-40.2%
7	Өрөм зөөхий	тн	218.0	195.1	-10.5%
8	Шар тос	тн	2.9	3.5	+20.7%
9	Бяслаг, аарц	тн	106.9	139.9	+30.9%

²⁵⁴ <http://mofa.gov.mn/exp/blog/10/80>

2.1.2. Сүүний боловсруулах үйлдвэрлэлийн салбарт хэрэгжүүлсэн томоохон арга хэмжээ²⁵⁵

Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт Хүн амын хүнсний хангамжийг тогтворжуулах, стратегийн хүнсний нийлүүлэлтийн улирлын хамаарлыг бууруулах зорилгоор “Мах, сүүний анхдугаар аян”-ыг зохион байгуулах зорилтыг дэвшүүлсэн. “Үндэсний аян өрнүүлэх тухай” Засгийн газрын 2016 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн 212 дугаар тогтоолын хүрээнд Мах, сүүний анхдугаар аяныг зохион байгуулах арга хэмжээний төлөвлөгөөг Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайдын 2017 оны 4 дүгээр сарын 14-ний өдрийн А-45 дугаар тушаалаар баталсан. Энэ төлөвлөгөөний дагуу 2017-2020 онд 5 зорилтын хүрээнд нийт 50 арга хэмжээг хэрэгжүүлж байна. Мах, сүүний анхдугаар аяны хүрээнд дараах арга хэмжээг зохион байгуулаад байна. Үүнд:

Орон нутгийн сүүний нөөцөд тулгуурлан байгуулах хуурай сүүний бага, дунд оврын үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийг танилцуулах практик сургалт, хэлэлцүүлгийг “MDM” ХХК-тай хамтран 2017 оны 2 дугаар сарын 09-ний өдөр Улаанбаатар хотод зохион байгуулсан. Тус сургалтад Говь-Алтай, Баянхонгор, Архангай, Өвөрхангай, Булган, Сэлэнгэ, Хэнтий, Дорнод аймгаас болон Улаанбаатар хотоос сүү үйлдвэрлэгчид, фермерүүд, хоршоологчид, сүүний салбарын мэргэжлийн холбоод, төрийн бус байгууллага, эрдэм шинжилгээний байгууллагын төлөөлөл нийт 100 гаруй хүнийг хамруулсан.

Орон нутгийн сүүний нөөцийг ашиглан импортыг орлох, мөн экспортод чиглэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх зорилгоор “MDM” ХХК-ийн боловсруулсан “Монгол хуурай сүү” төслийг дэмжиж, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг нь шийдвэрлүүлэхээр Хөгжлийн банкинд албан бичиг хүргүүлсэн. “Монгол хуурай сүү” төслийн анхны үйлдвэрийг Хөвсгөл аймгийн Их-Уул суманд 2017 оны 6 дугаар сарын 24-нд ашиглалтад оруулсан.

2018 онд орон нутагт хуурай сүүний 59 үйлдвэр ашиглалтад оруулах, тоног төхөөрөмжийн суурилуулалтын ажил хийгдэхээр төлөвлөж байна. 59 үйлдвэр ашиглалтанд орсноор 1200 тн хуурай сүү үйлдвэрлэж, дотоодын хэрэгцээнд нийлүүлнэ. “Монгол хуурай сүү” төсөл үр дүнтэй хэрэгжсэнээр төвөөс алслагдсан бүс нутагт ашиглагдахгүй байгаа сүүний нөөцийг ашиглах, импортыг орлох бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, орон нутагт 230 ажлын байр бий болгох зэрэг олон талын ач холбогдолтой.

Аяны хүрээнд БНСУ-ын Хүнс, Хөдөө аж ахуй, орон нутгийн корпораци, Хүнсний эрдэм шинжилгээний хүрээлэн, Технологийн дээд сургууль хамтран 2017 оны 12-р сарын 08-ны өдөр “Сүү боловсруулах үйлдвэр”-ийг ашиглалтанд оруулсан. Сүү боловсруулах үйлдвэр ашиглалтанд орсноор сүү, сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, шинээр ажлын байр бий болгох, оюутан, судлаачид судалгааны нөхцөл бүрдэх зэрэг олон талын ач холбогдолтой.

²⁵⁵ <http://mofa.gov.mn/exp/blog/10/80>

Гаалийн албан татвараас чөлөөлөх жижиг, дунд үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн жагсаалтыг боловсруулж Засгийн газрын 2017 оны 6 дугаар сарын 14-ний өдрийн хуралдаанаар хэлэлцүүлж, батлуулав. Энэ жагсаалтад мах, сүү боловсруулах үйлдвэрүүдэд шаардагдах тоног төхөөрөмжүүдийг багтаасан.

Сүүний боловсруулах үйлдвэрүүдийг түүхий эдээр тогтвортой хангах, сүүний чиглэлийн эрчимжсэн аж ахуйг дэмжих зорилгоор “Сүүний хөргөлтийн танк, цахилгаан хөдөлгөөнт саалтуур” нийлүүлэх тендер шалгаруулалтыг зохион байгуулж, нийлүүлсэн тоног төхөөрөмжийг Мал хамгаалах санд шилжүүлсэн. Энэ арга хэмжээний дүнд сүүний хөргөлтийн танк 10 ширхэг, цахилгаан хөдөлгөөнт 144 ширхэг саалтуурыг сүүний чиглэлийн эрчимжсэн үхрийн аж ахуй эрхлэгчдэд хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр олгож, тэдний үйл ажиллагааг дэмжинэ.

Сүүний хэрэглээг нэмэгдүүлэх зорилгоор “Дэлхийн сүүний өдөр” арга хэмжээг Эх орны сүү-Эрүүл хүнс” уриан дор 2017 оны 6-р сарын 01-10-нд НҮБ-ын Хүнс, хөдөө аж ахуйн байгууллагын суурин төлөөлөгчийн газар, Монголын сүүний нэгдсэн холбоо, Сүүний салбарыг хөгжүүлэх үндэсний зөвлөлтэй хамтран зохион байгуулав. Мөн “Намрын ногоон өдрүүд” арга хэмжээний үеэр хэрэглэгчдэд сүү, сүүн бүтээгдэхүүний эрүүл мэндийн ач холбогдлыг таниулж, өдөр тутмын тогтмол хэрэглээг нэмэгдүүлэх замаар үндэсний үйлдвэрлэгч компаниуд болон бүлэг хоршоодын бүтээгдэхүүн үйлчилгээг сурталчлан таниулах боломжийг бүрдүүлэх, сүүний салбарын хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх зорилгоор Глобал Коммунитис ОУБ, НҮБ-ын ХХААБ, Сүүний Салбарыг Хөгжүүлэх Үндэсний Зөвлөл, Сүү боловсруулах үйлдвэрүүдтэй хамтран 2017 оны 09-р сарын 23-нд “Сүү, сүүн бүтээгдэхүүнээ хэрэглэж эрүүл мэндээ дэмжицгээе”, “Сүүн хоолны үзүүлбэр” “Та сүүгээ уусан уу?” зэрэг арга хэмжээг зохион байгуулсан.

UIN.MN
СУДАЛГААНЫ САН

**2.1.3.Сүү, сүүн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн статистик мэдээлэл
(аймгаар, 2015-2017 он)**

Аймаг	Код	Бүтээгдэхүүний нэр	Хэмжих нэгж	2015	2016	2017
Архангай	229305	Ааруул	тн	1.7	13.3	8.0
Баян-Өлгий	229305	Ааруул	тн	-	-	0.3
Баян-Өлгий	229700	Зайрмаг	мян.ш	0.6	38.4	-
Баянхонгор	221100	Боловсруулсан шингэн сүү	мян.л	5.3	10.0	5.7
Баянхонгор	229301	Тараг	мян.л	5.3	4.5	3.5
Баянхонгор	229304	Хоормог	мян.л	9.6	7.1	2.1
Баянхонгор	229305	Ааруул	тн	0.3	-	0.2
Баянхонгор	229502	Аарц	тн	0.5	0.4	0.5
Баянхонгор	229700	Зайрмаг	мян.ш	9.3	3.1	-
Булган	229303	Айраг	мян.л	-	-	6.0
Булган	229305	Ааруул	тн	-	-	-
Булган	229502	Аарц	тн	-	-	-
Говь-Алтай	229301	Тараг	мян.л	-	0.1	-
Говьсүмбэр	221100	Боловсруулсан шингэн сүү	мян.л	-	-	0.7
Говьсүмбэр	229305	Ааруул	тн	-	-	-
Говьсүмбэр	229402	Өтгөн цөцгий	тн	-	-	-
Говьсүмбэр	229501	Бяслаг	тн	-	-	-
Говьсүмбэр	229600	Ээдэмцэр	тн	-	-	-
Дархан-Уул	221100	Боловсруулсан шингэн сүү	мян.л	36.0	38.8	44.0
Дархан-Уул	221200	Цөцгий	тн	1.1	1.0	-
Дархан-Уул	222905	Шимийн архи	мян.л	0.3	-	-
Дархан-Уул	229301	Тараг	мян.л	51.8	55.6	44.5
Дархан-Уул	229305	Ааруул	тн	0.2	2.4	9.1
Дархан-Уул	229403	Өрөм, зөөхий	тн	1.6	1.0	2.0
Дархан-Уул	229405	Масло	тн	-	-	-
Дархан-Уул	229502	Аарц	тн	5.8	7.8	7.3
Дархан-Уул	229600	Ээдэмцэр	тн	-	-	-
Дархан-Уул	229700	Зайрмаг	мян.ш	1,172.1	977.0	1,641.0
Дорноговь	221100	Боловсруулсан шингэн сүү	мян.л	14.4	25.3	44.1
Дорноговь	229301	Тараг	мян.л	14.3	21.6	26.5
Дорноговь	229305	Ааруул	тн	1.7	2.3	3.7
Дорноговь	229402	Өтгөн цөцгий	тн	1.1	2.0	2.5
Дорноговь	229403	Өрөм, зөөхий	тн	-	0.2	-
Дорноговь	229404	Шар тос	тн	-	0.7	1.0
Дорноговь	229502	Аарц	тн	-	-	4.4
Дорнод	221100	Боловсруулсан шингэн сүү	мян.л	-	22.7	20.3
Дорнод	229301	Тараг	мян.л	34.8	30.2	16.6
Дорнод	229305	Ааруул	тн	1.5	3.0	1.8
Дорнод	229700	Зайрмаг	мян.ш	62.0	17.2	145.2
Дундговь	229301	Тараг	мян.л	4.9	3.9	5.4
Дундговь	229304	Хоормог	мян.л	-	0.1	-
Дундговь	229305	Ааруул	тн	1.6	1.1	0.9
Завхан	221100	Боловсруулсан шингэн сүү	мян.л	-	-	1.2
Орхон	221100	Боловсруулсан шингэн сүү	мян.л	59.3	136.8	119.5
Орхон	229301	Тараг	мян.л	346.5	317.5	293.5
Орхон	229305	Ааруул	тн	1.4	2.4	3.5
Орхон	229401	Цөцгийн тос	тн	2.2	16.6	14.1
Орхон	229403	Өрөм, зөөхий	тн	-	-	0.1
Орхон	229502	Аарц	тн	9.8	21.3	47.2
Орхон	229700	Зайрмаг	мян.ш	341.1	330.8	972.2
Өвөрхангай	221100	Боловсруулсан шингэн сүү	мян.л	52.9	39.6	51.2
Өвөрхангай	229301	Тараг	мян.л	29.0	24.5	11.7
Өвөрхангай	229304	Хоормог	мян.л	-	-	2.3
Өвөрхангай	229305	Ааруул	тн	0.3	-	-
Өвөрхангай	229502	Аарц	тн	4.7	10.5	17.7
Өмнөговь	221100	Боловсруулсан шингэн сүү	мян.л	45.6	28.8	43.8

Сүхбаатар	221200	Цөцгий	тн	0.1	0.2	0.5
Сүхбаатар	229301	Тараг	мян.л	3.8	1.6	0.8
Сүхбаатар	229305	Ааруул	тн	-	0.4	0.2
Сүхбаатар	229502	Аарц	тн	1.3	0.4	-
Сүхбаатар	229700	Зайрмаг	мян.ш	89.6	62.3	44.2
Сэлэнгэ	221100	Боловсруулсан шингэн сүү	мян.л	49.4	23.6	21.0
Сэлэнгэ	221200	Цөцгий	тн	0.9	-	1.0
Сэлэнгэ	229301	Тараг	мян.л	24.1	8.1	10.4
Сэлэнгэ	229305	Ааруул	тн	4.0	0.2	0.2
Сэлэнгэ	229403	Өрөм, зөөхий	тн	0.6	0.7	-
Сэлэнгэ	229405	Масло	тн	-	-	-
Сэлэнгэ	229502	Аарц	тн	3.2	1.4	-
Сэлэнгэ	229700	Зайрмаг	мян.ш	316.7	4.2	219.5
Төв	221100	Боловсруулсан шингэн сүү	мян.л	394.5	102.0	411.4
Төв	229301	Тараг	мян.л	156.6	77.5	1.8
Төв	229305	Ааруул	тн	-	0.3	0.1
Төв	229403	Өрөм, зөөхий	тн	-	0.6	0.1
Төв	229501	Бяслаг	тн	2.8	-	2.0
Төв	229502	Аарц	тн	-	1.6	-
Төв	229700	Зайрмаг	мян.ш	-	3.0	7.9
Увс	229301	Тараг	мян.л	1.9	5.3	6.1
Увс	229304	Хоормог	мян.л	-	-	0.3
Увс	229700	Зайрмаг	мян.ш	68.0	64.0	111.0
Улаанбаатар	221100	Боловсруулсан шингэн сүү	мян.л	26,342.9	29,085.3	32,615.1
Улаанбаатар	221101	Шар сүү	мян.л	-	5.8	3.5
Улаанбаатар	221200	Цөцгий	тн	1.5	1.9	1.9
Улаанбаатар	222905	Шимийн архи	мян.л	-	-	-
Улаанбаатар	229102	Хуурай сүү	тн	-	1,337.8	,514.3
Улаанбаатар	229301	Тараг	мян.л	6,227.5	7,276.6	9,806.6
Улаанбаатар	229304	Хоормог	мян.л	-	1.8	2.0
Улаанбаатар	229305	Ааруул	тн	138.2	113.1	123.7
Улаанбаатар	229306	Аарцны ундаа	мян.л	-	575.9	2,027.2
Улаанбаатар	229401	Цөцгийн тос	тн	129.0	140.8	129.6
Улаанбаатар	229402	Өтгөн цөцгий	тн	1,215.1	258.6	153.4
Улаанбаатар	229403	Өрөм, зөөхий	тн	-	212.6	191.4
Улаанбаатар	229404	Шар тос	тн	-	2.2	2.5
Улаанбаатар	229501	Бяслаг	тн	-	-	-
Улаанбаатар	229502	Аарц	тн	117.3	61.1	58.4
Улаанбаатар	229700	Зайрмаг	мян.ш	22,716.5	31,055.6	36,447.5
Ховд	229301	Тараг	мян.л	49.3	28.7	36.0
Ховд	229700	Зайрмаг	мян.ш	61.4	50.5	19.0
Хөвсгөл	229301	Тараг	мян.л	7.5	7.8	4.7
Хөвсгөл	229305	Ааруул	тн	10.7	14.4	8.0
Хөвсгөл	229403	Өрөм, зөөхий	тн	1.5	2.9	1.5
Хөвсгөл	229502	Аарц	тн	2.2	2.4	2.4
Хөвсгөл	229700	Зайрмаг	мян.ш	-	5.7	7.6

2.1.4.Сүү үйлдвэрлэлийн статистик мэдээ
(өрх, аж ахуйн нэгж байгууллагаар, 2015-2017 он, мянган литр)

	2015			2016			2017			ААНБ-ын тоо		
	Өрх	ААНБ	Нийт	Өрх	ААНБ	Нийт	Өрх	ААНБ	Нийт	2015	2016	2017
Улсын дүн	868705	5721.9	874426.9	884053	7460.1	891513.1	913905	5591.7	919496.7	986	975	959
Баян-Өлгий	51391.7	47.1	51438.8	53612.6	51.3	53663.9	51463.1	34.1	51497.2	13	13	12
Говь-Алтай	30116.5	69.1	30185.6	34942.5	93.6	35036.1	36911.3	105.6	37016.9	21	17	19
Завхан	46445.5	108.4	46553.9	47462.7	113.3	47576	50077.2	82.3	50159.5	59	51	47
Увс	42891.6	109.4	43001	35249.1	119.7	35368.8	40908.7	76.7	40985.4	17	15	13
Ховд	34314.1	204	34518.1	36305.8	187.8	36493.6	35362.8	133.3	35496.1	28	30	28
Архангай	84350.3	47.9	84398.2	85395.2	49.8	85445	89190.9	51.9	89242.8	31	35	31
Баянхонгор	55174.7	52.3	55227	55095.7	55.9	55151.6	63532.5	43.1	63575.6	39	42	46
Булган	46572.7	227.7	46800.4	47595.3	332.1	47927.4	42656.6	220.2	42876.8	62	63	63
Орхон	4241.4	94.5	4335.9	4526.6	122.7	4649.3	4517	76.4	4593.4	12	10	10
Өвөрхангай	55851.3	91.2	55942.5	65202.3	49	65251.3	70557.3	47.6	70604.9	20	21	23
Хөвсгөл	52549.1	97.7	52646.8	58017.8	118.9	58136.7	56707	94.5	56801.5	73	68	64
Говьсүмбэр	4321.6	32.5	4354.1	4744.4	23.7	4768.1	4298.9	23.1	4322	8	8	7
Дархан-Уул	13763.7	106.9	13870.6	11676.1	81.4	11757.5	11581	51.5	11632.5	17	15	16
Дорноговь	18376.5	294.8	18671.3	15705.5	268.1	15973.6	19572.3	314.6	19886.9	73	68	66
Дундговь	34330.1	143.5	34473.6	34102.4	102.5	34204.9	41515.1	48.5	41563.6	50	48	47
Өмнөговь	18340.7	82.9	18423.6	19696.2	86.6	19782.8	24207.8	74.4	24282.2	32	32	33
Сэлэнгэ	37248	1346.5	38594.5	37676.2	1959.3	39635.5	32619.2	1553.7	34172.9	58	55	60
Төв	85246.8	618.3	85865.1	80162.1	1511.9	81674	72232.3	717	72949.3	125	125	116
Дорнод	32552.7	1010.1	33562.8	33540.3	911.5	34451.8	39435	786.9	40221.9	75	72	73
Сүхбаатар	35933.1	176.7	36109.8	34691.2	299	34990.2	38746.1	368.2	39114.3	56	55	55
Хэнтий	66492.7	559.6	67052.3	70755.9	559.8	71315.7	73674.6	397.6	74072.2	78	85	79
Улаанбаатар	18200.2	200.8	18401	17897.4	361.9	18259.3	14138.2	290.4	14428.6	39	47	51

ОИХ.МН
СУДАЛГААНЫ САН

2.2.ХУРААСАН ТӨМС, ХҮНСНИЙ НОГОО, ҮР ТАРИАНЫ СТАТИСТИК МЭДЭЭ

2.2.1.ХУРААСАН ТӨМС, ХҮНСНИЙ НОГООНЫ СТАТИСТИК МЭДЭЭ (аймгаар, тонн, 2015-2017)

	2015	2016	2017
Төмс			
Дүн	163 766.9	165 329.5	121 808.5
Баруун бүс	18 023.4	18 212.6	18 896.2
Баян-Өлгий	2 756.4	2 728.4	3 254.7
Говь-Алтай	652.6	643.3	831.4
Завхан	1 879.2	2 317.2	2 127.5
Увс	2 768.6	3 191.5	3 220.5
Ховд	9 966.6	9 332.2	9 462.2
Хангайн бүс	20 280.8	21 774.9	16 882.8
Архангай	3 538.5	3 531.6	2 507.7
Баянхонгор	2 781.1	2 912.7	1 547.9
Булган	5 124.8	4 990.0	3 623.0
Орхон	1 920.5	2 700.1	2 493.2
Өвөрхангай	4 010.3	4 221.9	3 917.6
Хөвсгөл	2 905.6	3 418.6	2 793.5
Төвийн бүс	115 744.5	115 613.2	79 805.3
Говьсүмбэр	49.4	97.7	100.6
Дархан-Уул	2 944.8	7 420.5	8 605.2
Дорноговь	226.9	202.3	100.3
Дундговь	110.2	121.7	169.1
Өмнөговь	683.0	586.8	544.3
Сэлэнгэ	37 990.9	42 487.6	28 557.9
Төв	73 739.1	64 696.6	41 727.8
Зүүн бүс	6 616.3	6 882.2	4 862.6
Дорнод	1 712.6	2 548.9	1 323.8
Сүхбаатар	601.1	514.6	572.4
Хэнтий	4 302.6	3 818.7	2 966.4
Улаанбаатар	3 101.9	2 846.6	1 361.6
Хүнсний ногоо			
Дүн	72 347.6	94 447.2	82 102.0
Баруун бүс	14 059.0	15 345.8	17 024.5
Баян-Өлгий	1 119.1	1 137.0	1 612.3
Говь-Алтай	386.4	512.9	371.1
Завхан	1 210.3	1 269.5	1 120.2
Увс	2 655.5	3 404.7	3 114.9
Ховд	8 687.8	9 021.6	10 806.0
Хангайн бүс	12 661.9	13 603.5	9 055.9
Архангай	1 294.3	1 191.1	754.0
Баянхонгор	2 137.4	2 204.8	794.3
Булган	2 130.9	1 726.7	993.5
Орхон	2 507.0	3 722.1	2 647.2
Өвөрхангай	2 640.6	2 672.6	2 020.0
Хөвсгөл	1 951.6	2 086.3	1 846.9
Төвийн бүс	37 883.7	56 323.4	48 980.4
Говьсүмбэр	103.1	117.4	140.7
Дархан-Уул	4 776.0	14 358.8	13 665.8
Дорноговь	311.9	264.5	346.5
Дундговь	45.2	63.3	77.2
Өмнөговь	791.7	729.3	719.7
Сэлэнгэ	26 633.1	32 715.6	30 803.0
Төв	5 222.8	8 074.4	3 227.5
Зүүн бүс	3 985.0	3 740.5	2 959.7
Дорнод	1 204.5	1 017.4	649.0
Сүхбаатар	237.1	245.8	255.9
Хэнтий	2 543.4	2 477.3	2 054.8
Улаанбаатар	3 758.0	5 434.0	4 081.5

2.2.2.ХУРААСАН ҮР ТАРИА, УЛААН БУУДАЙН СТАТИСТИК МЭДЭЭ
(бүс, аймаг, жил бүрийн эцэст, ААНБ, тонн, 2015-2017)

Аймаг, нийслэл	2015 он		2016 он		2017 он	
	Нийт	ААНБ	Нийт	ААНБ	Нийт	ААНБ
Үр тариа						
Дүн	216 267.8	204 127.4	483 453.4	454 762.3	238 101.9	221 721.78
Баруун бүс	5 056.4		9 325.1		11 207.7	6788.9
Баян-Өлгий	56.9	0.0	56.0	.0	46.1	20.1
Говь-Алтай	514.1	425.5	568.8	305.7	324.1	199.2
Завхан	730.0	730.0	610.0	610.0	513.0	505
Увс	3 641.1	2 257.9	7 930.4	4 947.5	10 090.0	5984.9
Ховд	114.4	42.6	160.0	62.2	234.5	79.7
Хангайн бүс	48 796.0		101 385.3		42 422.3	38 035.7
Архангай	2 676.2	2 098.2	7 310.0	4 802.0	4 401.0	3319
Баянхонгор	21.8	13.1	14.5	9.4	13.1	6.7
Булган	28 961.2	27 115.8	53 710.4	50 374.9	26 124.3	23869.1
Орхон	2 749.0	2 705.9	9 575.0	9 535.3	2 542.0	2535
Өвөрхангай	3 997.6	2 893.1	8 225.0	7 009.2	2 113.0	2019
Хөвсгөл	10 390.2	9 645.4	22 550.4	20 372.8	7 228.9	6286.9
Төвийн бүс	124 610.5		349 256.1		173 681.4	166 462.68
Дархан-Уул	3 912.0	3 661.0	18 918.8	17 758.8	11 201.5	10279.5
Дорноговь	0.4	0.1	-	0.0	-	-
Сэлэнгэ	86 201.0	83 050.2	244 594.5	236 177.1	151 944.4	146 325.28
Төв	34 497.1	32 244.9	85 742.9	79 643.6	10 535.5	9857.9
Зүүн бүс	37 805.0		23 486.9		10 790.5	10 434.5
Дорнод	25 848.0	25 848.0	12 148.9	12 148.9	3 527.0	3527
Сүхбаатар	2 003.3	2 002.0	1 820.6	1 820.6	1 894.5	1894.5
Хэнтий	9 953.7	9 360.3	9 517.4	9 145.4	5 369.0	5013.0
Буудай						
Дүн	203 899.2	192 904.1	467 052.8	440 874.0	231 364.4	215 802.18
Баруун бүс	4 359.7		7 982.6		9 981.7	6152.7
Баян-Өлгий	4.6		-		-	-
Говь-Алтай	299.9	248.5	224.4	202.9	50.8	19
Завхан	730.0	730.0	450.0	450.0	513.0	505
Увс	3 318.5	2 171.0	7 296.0	4 760.5	9 417.9	5628.7
Ховд	6.7	5.0	12.2	0.0	-	-
Хангайн бүс	46 775.8		99 644.4		41 632.2	37 432.1
Архангай	2 660.2	2 098.2	7 206.0	4 742.0	4 308.0	3263.0
Булган	27 326.7	25 766.2	52 676.4	49 606.2	25 531.3	23395.2
Орхон	2 746.0	2 705.9	9 575.0	9 535.3	2 542.0	2535
Өвөрхангай	3 814.6	2 726.6	7 843.0	6 640.0	2 094.0	2004
Хөвсгөл	10 228.3	9 487.5	22 344.0	20 181.9	7 156.9	6234.9
Төвийн бүс	121 549.3		336 130.4		169 241.5	162 062.38
Дархан-Уул	3 872.0		17 058.0		10 552.1	9630.1
Сэлэнгэ	84 453.6	81 348.2	238 410.5	230 070.7	148 273.9	142680.38
Төв	33 223.7	31 375.1	80 661.9	75 857.2	10 415.5	9751.9
Зүүн бүс	31 214.4		23 295.4		10 509.0	10 155.0
Дорнод	19 926.0	19 926.0	12 127.0	12 127.0	3 515.0	3515.0
Сүхбаатар	1 677.0	1 677.0	1 788.0	1 788.0	1 780.0	1780.0
Хэнтий	9 611.4	9 018.0	9 380.4	9 014.4	5 214.0	4860.0

2.2.3.ХУРААСАН НИЙТ УРГАЦЫН СТАТИСТИК МЭДЭЭ
(ургамлын төрлөөр, мянган тонн, 2010-2017)

Төрөл	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Үр тариа - бүгд	355.1	446.1	479.3	387.0	518.8	216.3	483.5	238.1
улаан буудай	345.5	435.9	465.3	368.4	488.3	203.9	467.1	231.4
арвай	4.3	4.4	5.9	4.4	8.5	2.4	6.5	*
овьёос	4.3	4.3	5.9	10.1	18.8	3.3	7.9	*
Төмс	168.0	201.6	245.9	191.6	161.5	163.8	165.3	121.8
Хүнсний ногоо	82.3	99.0	98.9	101.8	104.8	72.3	94.4	82.1

Эх үүсвэр: Монгол улсын статистикийн эмхэтгэл 2016, ҮСХ, хуудас 555.

*-2017 оны урьдчилсан гүйцэтгэл, Монгол улсын нийгэм эдийн засгийн байдал 2017/12, ҮСХ.

2.2.4.2015-2017 ОНЫ УРГАЦ ХУРААЛТ, ОРОЛЦСОН ААНБ, ӨРХИЙН СТАТИСТИК МЭДЭЭ
(аймаг, өрх, аж ахуйн нэгж байгууллагаар, 2015-2017)

2015 оны ургац хураалт /тонн/

Аймаг/нийслэл	Төрөл	Нийт хураасан ургац	Үүнээс	
			Өрх	ААНБ
Баян-Өлгий	Үр тариа	56.9	24.35	32.55
Баян-Өлгий	буудай	4.6	4.6	
Баян-Өлгий	Төмс	2756.439	2333.62	422.819
Баян-Өлгий	Хүнсний ногоо	1119.086	911.248	207.838
Говь-Алтай	Үр тариа	514.06	87.61	426.45
Говь-Алтай	буудай	299.86	51.36	248.5
Говь-Алтай	Төмс	652.6	426.95	225.65
Говь-Алтай	Хүнсний ногоо	386.38	265.765	120.615
Завхан	Үр тариа	730		730
Завхан	буудай	730		730
Завхан	Төмс	1879.18	1522.06	357.12
Завхан	Хүнсний ногоо	1210.301	1038.971	171.33
Увс	Үр тариа	3641.1	1383.2	2257.9
Увс	буудай	3318.5	1147.5	2171
Увс	Төмс	2768.6	2367.2	401.4
Увс	Хүнсний ногоо	2655.502	2265.17	390.332
Ховд	Үр тариа	114.38	71.78	42.6
Ховд	буудай	6.69	1.69	5
Ховд	Төмс	9966.6	9638.302	328.298
Ховд	Хүнсний ногоо	8687.764	8616.467	71.297
Архангай	Үр тариа	2676.2	578	2098.2
Архангай	буудай	2660.2	562	2098.2
Архангай	Төмс	3538.54	2697.89	840.65
Архангай	Хүнсний ногоо	1294.305	1228.165	66.14
Баянхонгор	Үр тариа	21.8	8.75	13.05
Баянхонгор	Төмс	2781.1	1910.1	871
Баянхонгор	Хүнсний ногоо	2137.41	1507.02	630.39
Булган	Үр тариа	28961.15	1845.35	27115.8
Булган	буудай	27326.7	1560.5	25766.2
Булган	Төмс	5124.845	4404.445	720.4
Булган	Хүнсний ногоо	2130.912	1904.642	226.27
Орхон	Үр тариа	2749	43.13	2705.87
Орхон	буудай	2746	40.13	2705.87
Орхон	Төмс	1920.489	1580.489	340
Орхон	Хүнсний ногоо	2507.022	2418.082	88.94
Өвөрхангай	Үр тариа	3997.6	1104.5	2893.1
Өвөрхангай	буудай	3814.6	1088	2726.6
Өвөрхангай	Төмс	4010.25	2593.845	1416.405
Өвөрхангай	Хүнсний ногоо	2640.66	1564.572	1076.088
Хөвсгөл	Үр тариа	10390.2	744.8	9645.4
Хөвсгөл	буудай	10228.3	740.8	9487.5
Хөвсгөл	Төмс	2905.563	2707.503	198.06
Хөвсгөл	Хүнсний ногоо	1951.613	1843.673	107.94
Говьсүмбэр	Үр тариа	0	0	
Говьсүмбэр	буудай	0	0	

2015 оны ургац хураалтад
оролцсон ААНБ, өрхийн тоо
/аймаг тус бүрээр/

Аймаг/нийслэл	Өрх	ААНБ
Баян-Өлгий	11877	52
Говь-Алтай	748	35
Завхан	3885	59
Увс	2148	56
Ховд	6516	18
Архангай	12135	39
Баянхонгор	2593	50
Булган	7411	83
Орхон	1377	11
Өвөрхангай	8970	66
Хөвсгөл	11052	51
Говьсүмбэр	338	11
Дархан-Уул	966	39
Дорноговь	58	22
Дундговь	2328	12
Өмнөговь	2183	42
Сэлэнгэ	9026	345
Төв	10501	314
Дорнод	1841	50
Сүхбаатар	2638	47
Хэнтий	6160	52
Улаанбаатар	2875	66
Нийт	107626	1520

UIN.MN
СУДАЛГААНЫ САН

Говьсүмбэр	Төмс	49.43	31.43	18
Говьсүмбэр	Хүнсний ногоо	103.053	79.807	23.246
Дархан-Уул	Үр тариа	3912	251	3661
Дархан-Уул	буудай	3872	251	3621
Дархан-Уул	Төмс	2944.804	2516.604	428.2
Дархан-Уул	Хүнсний ногоо	4775.966	4494.266	281.7
Дорноговь	Үр тариа	0.356	0.3	0.056
Дорноговь	Төмс	226.948	122.59	104.358
Дорноговь	Хүнсний ногоо	311.909	155.197	156.712
Дундговь	Үр тариа	0	0	
Дундговь	Төмс	110.21	98.19	12.02
Дундговь	Хүнсний ногоо	45.159	35.484	9.675
Өмнөговь	Үр тариа	0	0	
Өмнөговь	Төмс	683.037	585.068	97.969
Өмнөговь	Хүнсний ногоо	791.707	706.446	85.261
Сэлэнгэ	Үр тариа	86201.048	3150.868	83050.18
Сэлэнгэ	буудай	84453.648	3105.468	81348.18
Сэлэнгэ	Төмс	37990.928	19251.548	18739.38
Сэлэнгэ	Хүнсний ногоо	26633.078	19780.104	6852.974
Төв	Үр тариа	34497.05	2252.15	32244.9
Төв	буудай	33223.7	1848.65	31375.05
Төв	Төмс	73739.106	57234.706	16504.4
Төв	Хүнсний ногоо	5222.84	4219.506	1003.334
Дорнод	Үр тариа	25848		25848
Дорнод	буудай	19926		19926
Дорнод	Төмс	1712.58	854.406	858.174
Дорнод	Хүнсний ногоо	1204.494	1053.957	150.537
Сүхбаатар	Үр тариа	2003.3	1.3	2002
Сүхбаатар	буудай	1677		1677
Сүхбаатар	Төмс	601.082	324.137	276.945
Сүхбаатар	Хүнсний ногоо	237.093	115.287	121.806
Хэнтий	Үр тариа	9953.7	593.4	9360.3
Хэнтий	буудай	9611.4	593.4	9018
Хэнтий	Төмс	4302.6	2651.082	1651.518
Хэнтий	Хүнсний ногоо	2543.4	1602.745	940.655
Улаанбаатар	Үр тариа	0	0	0
Улаанбаатар	буудай	0	0	0
Улаанбаатар	Төмс	3101.925	2045.15	1056.775
Улаанбаатар	Хүнсний ногоо	3757.964	1746.05	2011.914
Нийт	Үр тариа	216267.844	12140.488	204127.356
Нийт	буудай	203899.198	10995.098	192904.1
Нийт	Төмс	163766.856	117897.315	45869.541
Нийт	Хүнсний ногоо	72347.618	57552.624	14794.994

UIH.MN
СҮДАЛГААНЫ САН

2016 оны ургац хураалт (тонн)

Аймаг/нийслэл	Төрөл	Нийт хураасан ургац	Үүнээс	
			Өрх	ААНБ
Баян-Өлгий	Үр тариа	56	17	39
Баян-Өлгий	буудай	0	0	
Баян-Өлгий	Төмс	2728.44	2134.46	593.98
Баян-Өлгий	Хүнсний ногоо	1137.049	971.645	165.404
Говь-Алтай	Үр тариа	568.78	263.06	305.72
Говь-Алтай	буудай	224.44	21.54	202.9
Говь-Алтай	Төмс	643.3	511.3	132
Говь-Алтай	Хүнсний ногоо	512.918	399.779	113.139
Завхан	Үр тариа	610	0	610
Завхан	буудай	450		450
Завхан	Төмс	2317.2	1955.27	361.93
Завхан	Хүнсний ногоо	1269.472	1159.101	110.371
Увс	Үр тариа	7930.4	2982.9	4947.5
Увс	буудай	7296	2535.5	4760.5
Увс	Төмс	3191.47	2633.87	557.6
Увс	Хүнсний ногоо	3404.685	2992.269	412.416
Ховд	Үр тариа	159.96	97.76	62.2
Ховд	буудай	12.2	12.2	
Ховд	Төмс	9332.19	9156.39	175.8
Ховд	Хүнсний ногоо	9021.63	8943.727	77.903
Архангай	Үр тариа	7310	2508	4802
Архангай	буудай	7206	2464	4742
Архангай	Төмс	3531.6	3028.1	503.5
Архангай	Хүнсний ногоо	1191.08	1071.88	119.2
Баянхонгор	Үр тариа	14.5	5.12	9.38
Баянхонгор	буудай	0	0	
Баянхонгор	Төмс	2912.65	1944.1	968.55
Баянхонгор	Хүнсний ногоо	2204.826	1473.176	731.65
Булган	Үр тариа	53710.37	3335.5	50374.87
Булган	буудай	52676.37	3070.2	49606.17
Булган	Төмс	4990.026	3981.026	1009
Булган	Хүнсний ногоо	1726.652	1528.732	197.92
Орхон	Үр тариа	9575	39.7	9535.3
Орхон	буудай	9575	39.7	9535.3
Орхон	Төмс	2700.054	2268.854	431.2
Орхон	Хүнсний ногоо	3722.081	3641.781	80.3
Өвөрхангай	Үр тариа	8225	1215.8	7009.2
Өвөрхангай	буудай	7843	1203	6640
Өвөрхангай	Төмс	4221.9	2842.55	1379.35
Өвөрхангай	Хүнсний ногоо	2672.633	1674.216	998.417
Хөвсгөл	Үр тариа	22550.4	2177.6	20372.8
Хөвсгөл	буудай	22344	2162.1	20181.9
Хөвсгөл	Төмс	3418.62	3147.34	271.28
Хөвсгөл	Хүнсний ногоо	2086.27	1974.06	112.21
Говьсүмбэр	Үр тариа	0	0	
Говьсүмбэр	Төмс	97.726	27.241	70.485
Говьсүмбэр	Хүнсний ногоо	117.378	108.99	8.388
Дархан-Уул	Үр тариа	18918.8	1160	17758.8
Дархан-Уул	буудай	17058	1160	15898
Дархан-Уул	Төмс	7420.475	5399.475	2021
Дархан-Уул	Хүнсний ногоо	14358.776	12669.58	1689.2
Дорноговь	Төмс	202.315	155.315	47
Дорноговь	Хүнсний ногоо	264.535	132.668	131.867
Дундговь	Үр тариа	0	0	
Дундговь	Төмс	121.71	115.54	6.17
Дундговь	Хүнсний ногоо	63.322	51.807	11.515
Өмнөговь	Үр тариа	0	0	
Өмнөговь	Төмс	586.821	485.591	101.23

2016 оны ургац хураалтад оролцсон ААНБ, өрхийн тоо /аймаг тус бүрээр/

Аймаг/нийслэл	Өрх	ААНБ
Баян-Өлгий	13081	34
Говь-Алтай	3980	35
Завхан	5384	61
Увс	9426	51
Ховд	7676	23
Архангай	13820	59
Баянхонгор	3187	58
Булган	8935	119
Орхон	1404	8
Өвөрхангай	11430	68
Хөвсгөл	17885	99
Говьсүмбэр	459	21
Дархан-Уул	3879	79
Дорноговь	2769	31
Дундговь	2069	23
Өмнөговь	4555	44
Сэлэнгэ	11334	335
Төв	14866	371
Дорнод	4985	102
Сүхбаатар	2380	60
Хэнтий	6699	80
Улаанбаатар	5180	74
Нийт	155383	1835

UIN.MN
СУДАЛГААНЫ САН

Өмнөговь	Хүнсний ногоо	729.324	633.7	95.624
Сэлэнгэ	Үр тариа	244594.46	8417.33	236177.1
Сэлэнгэ	буудай	238410.48	8339.83	230070.7
Сэлэнгэ	Төмс	42487.552	23003.95	19483.6
Сэлэнгэ	Хүнсний ногоо	32715.625	24808.58	7907.046
Төв	Үр тариа	85742.88	6099.3	79643.58
Төв	буудай	80661.9	4804.7	75857.2
Төв	Төмс	64696.632	49904.98	14791.66
Төв	Хүнсний ногоо	8074.417	6252.181	1822.236
Дорнод	Үр тариа	12148.85	0	12148.85
Дорнод	буудай	12127		12127
Дорнод	Төмс	2548.935	992.818	1556.117
Дорнод	Хүнсний ногоо	1017.398	794.947	222.451
Сүхбаатар	Үр тариа	1820.6	0	1820.6
Сүхбаатар	буудай	1788		1788
Сүхбаатар	Төмс	514.558	303.621	210.937
Сүхбаатар	Хүнсний ногоо	245.82	144.705	101.115
Хэнтий	Үр тариа	9517.4	372	9145.4
Хэнтий	буудай	9380.4	366	9014.4
Хэнтий	Төмс	3818.7	2674.125	1144.575
Хэнтий	Хүнсний ногоо	2477.3	1586.151	891.149
Улаанбаатар	Үр тариа	0	0	
Улаанбаатар	буудай	0	0	
Улаанбаатар	Төмс	2846.622	2388.584	458.038
Улаанбаатар	Хүнсний ногоо	5434.009	3826.693	1607.316
Нийт	Үр тариа	483453.4	28691.07	454762.3
Нийт	буудай	467052.79	26178.77	440874
Нийт	Төмс	165329.496	119054.5	46275
Нийт	Хүнсний ногоо	94447.2	76840.36	17606.84

2017 оны ургац хураалт (тонн)

Аймаг/нийслэл	Төрөл	Нийт хураасан ургац	Үүнээс	
			Өрх	ААНБ
Баян-Өлгий	Үр тариа	46.1	26	20.1
Баян-Өлгий	Төмс	3254.687	2225.156	1029.531
Баян-Өлгий	Хүнсний ногоо	1612.3	1193.792	418.508
Говь-Алтай	Үр тариа	324.07	124.87	199.2
Говь-Алтай	буудай	50.82	31.82	19
Говь-Алтай	Төмс	831.394	401.544	429.85
Говь-Алтай	Хүнсний ногоо	371.08	277.648	93.432
Завхан	Үр тариа	513	8	505
Завхан	буудай	513	8	505
Завхан	Төмс	2127.54	1823.92	303.62
Завхан	Хүнсний ногоо	1120.183	1022.195	97.988
Увс	Үр тариа	10090	4105.1	5984.9
Увс	буудай	9417.85	3789.15	5628.7
Увс	Төмс	3220.45	2588.4	632.05
Увс	Хүнсний ногоо	3114.941	2646.081	468.86
Ховд	Үр тариа	234.548	154.848	79.7
Ховд	Төмс	9462.16	9327.9	134.26
Ховд	Хүнсний ногоо	10805.97	10725.35	80.62
Архангай	Үр тариа	4401	1082	3319
Архангай	буудай	4308	1045	3263
Архангай	Төмс	2507.691	2409.943	97.748
Архангай	Хүнсний ногоо	753.997	698.346	55.651
Баянхонгор	Үр тариа	13.1	6.4	6.7
Баянхонгор	буудай	0	0	
Баянхонгор	Төмс	1547.88	1207.6	340.28
Баянхонгор	Хүнсний ногоо	794.289	590.899	203.39
Булган	Үр тариа	26124.3	2255.2	23869.1

2017 оны ургац хураалтад оролцсон ААНБ, өрхийн тоо /аймаг тус бүрээр/

Аймаг/нийслэл	Өрх	ААНБ
Баян-Өлгий	12225	49
Говь-Алтай	232	35
Завхан	4782	56
Увс	6090	64
Ховд	6977	25
Архангай	12054	50
Баянхонгор	2003	59
Булган	4570	94
Орхон	1701	19
Өвөрхангай	4898	76
Хөвсгөл	2713	47
Говьсүмбэр	95	10
Дархан-Уул	2447	57
Дорноговь	144	21
Дундговь	2835	21
Өмнөговь	500	25
Сэлэнгэ	8804	322
Төв	2373	265
Дорнод	2784	60
Сүхбаатар	995	46
Хэнтий	5338	53
Улаанбаатар	2255	36
Нийт	86815	1490

Булган	буудай	25531.3	2136.1	23395.2
Булган	Төмс	3623.02	2954.87	668.15
Булган	Хүнсний ногоо	993.49	847.19	146.3
Орхон	Үр тариа	2542	7	2535
Орхон	буудай	2542	7	2535
Орхон	Төмс	2493.233	2251.883	241.35
Орхон	Хүнсний ногоо	2647.181	2625.931	21.25
Өвөрхангай	Үр тариа	2113	94	2019
Өвөрхангай	буудай	2094	90	2004
Өвөрхангай	Төмс	3917.56	2869.029	1048.531
Өвөрхангай	Хүнсний ногоо	2020.002	1573.063	446.939
Хөвсгөл	Үр тариа	7228.9	942	6286.9
Хөвсгөл	буудай	7156.9	922	6234.9
Хөвсгөл	Төмс	2793.45	2583.04	210.41
Хөвсгөл	Хүнсний ногоо	1846.912	1769.011	77.901
Говьсүмбэр	Төмс	100.59	71.5	29.09
Говьсүмбэр	Хүнсний ногоо	140.743	123.771	16.972
Дархан-Уул	Үр тариа	11201.5	922	10279.5
Дархан-Уул	буудай	10552.1	922	9630.1
Дархан-Уул	Төмс	8605.223	5803.723	2801.5
Дархан-Уул	Хүнсний ногоо	13665.791	11245.66	2420.13
Дорноговь	Төмс	100.27	57.56	42.71
Дорноговь	Хүнсний ногоо	346.459	245.58	100.879
Дундговь	Үр тариа	0	0	
Дундговь	буудай	0	0	
Дундговь	Төмс	169.079	164.419	4.66
Дундговь	Хүнсний ногоо	77.198	70.191	7.007
Өмнөговь	Үр тариа	0	0	
Өмнөговь	Төмс	544.262	477.767	66.495
Өмнөговь	Хүнсний ногоо	719.669	523.23	196.439
Сэлэнгэ	Үр тариа	151944.38	5619.1	146325.3
Сэлэнгэ	буудай	148273.88	5593.5	142680.4
Сэлэнгэ	Төмс	28557.938	17263.84	11294.1
Сэлэнгэ	Хүнсний ногоо	30803.038	21387.4	9415.634
Төв	Үр тариа	10535.5	677.6	9857.9
Төв	буудай	10415.5	663.6	9751.9
Төв	Төмс	41727.79	24370.36	17357.43
Төв	Хүнсний ногоо	3227.545	1946.12	1281.425
Дорнод	Үр тариа	3527	0	3527
Дорнод	буудай	3515	0	3515
Дорнод	Төмс	1323.76	648.56	675.2
Дорнод	Хүнсний ногоо	649.008	512.519	136.489
Сүхбаатар	Үр тариа	1894.5	0	1894.5
Сүхбаатар	буудай	1780	0	1780
Сүхбаатар	Төмс	572.414	381.796	190.618
Сүхбаатар	Хүнсний ногоо	255.947	175.479	80.468
Хэнтий	Үр тариа	5369	356	5013
Хэнтий	буудай	5214	354	4860
Хэнтий	Төмс	2966.4	1883.4	1083
Хэнтий	Хүнсний ногоо	2054.8	1088.035	966.765
Улаанбаатар	Үр тариа	0	0	
Улаанбаатар	буудай	0	0	
Улаанбаатар	Төмс	1361.629	681.679	679.95
Улаанбаатар	Хүнсний ногоо	4081.486	1920.577	2160.909
Нийт	Үр тариа	238101.898	16380.12	221721.8
Нийт	буудай	231364.35	15562.17	215802.2
Нийт	Төмс	121808.42	82447.89	39360.53
Нийт	Хүнсний ногоо	82102.029	63208.07	18893.96

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН